

Gőzmalom

Jó termelő és nagy területű földeken, paraszti és finom ére-
sére, fekvő gépre alkalmazott
séhány percnyi távolságra a
sőszenbányához, jelenleg is
létező, családi viszonyok
végett, fele értékén és jó felté-
telek mellett eladó. Tudako-
sodás és lap kiadovitalánál.

Budapest,

KOTZÓ PÁL

üllői ut 18.

Garrett R. és Fiai

Compound gőzmozgonyait
40% tüzelőanyag ta-
karítással.
Fa- és szén-, valamint szalma-tüzelésre.

Legújabb kitűnő Széges rendszerű

angol gőzcséplőt, járgánycséplőt

ket tősi tisztítóval, választó
hengerrel, kemény öntvényű
árpahéjazóval és 4-szer for-
dítható acél dobsínekkel,
valamint széges gőzcséplőt.

VASÁRNAPI UJSÁG

25-İK SZÁM. 1886. BUDAPEST, JUNIUS 20. XXXIII. ÉVFOLYAM

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt
félévre 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt
félévre 3 *
Külföldi előfizetőknek a postai-
meghatározott vitélőj is eszolandó.

„LYON VÁROSÁHOZ“

(Magasin a la ville de Lyon.)

BAUMWALD TESTVÉREK

SELYEM ÉS DIVAT-ÁRUHÁZA BUDAPESTEN.

Előre haladt idény következtében a legújabb tavaszi kelméket leszállított áron adjuk
el, a. m. Dupla széles Congo-Foule selyem bordúrral 65 kr. Crépe Mignon,
Esmeralda á bordure Pique Loden, Etamine á Jour, Bouclé rayé, Drap de
Bagdad, Canovas, Mandalay; továbbá feketé kelmékben roppant nagy raktár vege.
Jaquard facon, crépe Virginie, Diagonal anglais, Mazambo, Estremadura,
Dillo broche, Tusnela Armure és Terno 100 cm. széles 65 krtól fölfelé 1, 2,
3, 50. 4, 5, 50, 6 frtg, azonkivül

55 centiméter satin Merveilleux tiszta selyem	1 forint 65 krajczár.
55 de Lyon	2 50
55 Duchesse	3 80

Kívánatra mintákat bérmentve küldetnek.

Gyomor-gyengeség, dispepsia, gyomor-pangás, gyomor- égés, rosz emésztés és minden gyomor-bántalom ellen!

Boudault - féle PEPSIN-BOR

(6-spanyol borban oldott tiszta pepsin).

A pepsin az emberi és állati gyomor egy sajátos váladéka, mely arra van hivatva,
hogy a gyomorba jutott zsir és fehérnye tartalmu anyagokat feloldja és felszívódást
lehetővé tegye. Pepsin nélkül emésztés nem képzelhető. Ha gyomrunk nem választ
ki kellő mennyiségű pepsint, ugy az emésztés rögtön megakad, s a legkülönbözőbb
gyomorbajok állanak elő. Ily esetben igen hasznos oldott pepsint vinni a gyomorba,
mely a pepsin-bor által érhető el. Dr. Corvisart, III. Napoleon házi orvosa, fényes
eredményrel használta e szert fejedelmi betegén, s utána a legjelebb orvosok
számos szenvedő emberen. — Egy üveg ára 2 frt 50 kr.

Magyarországi forráktár: Török József gyógyszerháza, Budapest, király-utca 12. szám.

Dr. Lengiel F. nyir-balzsama.

Már a növényi nedv, mely a nyirből ha
annak törzsét megfúrták, kifolyik, ember
emlékezet óta a legkínzóbb szépítőszere-
nek van ismerve; ha pedig e nedv a föl-
találó utasítása szerint vegyi uton bal-
zammá dolgoztatik, majdnem csodálatos
hatással bír. Ha azzal arczot vagy egyéb
bőrreszteket este bekenjük, már a követ-
kező reggelen majdnem észrevehetően
pikkelyek válnak le a bőrről, minek
följtan ez gyöngéddé és fehérré válik.

E balzsam kisimítja az arczon támadt redőket és himlőhelye-
ket, fiatal arczsint ad; a bőrnek fehérséget, gyöngédség és
frisseséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt a szeplőt, máj-
foltokat, anyajegyet, orrvörösséget, bőrtátkát és minden
egyéb bőrszennyet eltávolít. Egy korsóval használati uta-
sítással együtt 1 frt 50 kr.; postán küldve 10 krral több.

Fő letét Magyarországon számára Török József, gyógy-
szerésznél, Budapest király-utca 12. szám; Pósonyban
Pisztorj Bédog, gyógyszer. Tomesváron Tarcsay József
gyógysz. Zágrábon Mittelbach Zsigmond gyógyszerésznél

A legjobb és legolcsóbb dr. Jaeger-féle normal-öltözetek

a Hampf János és fiai jóhírű schön-
lindei gyárából valók; különlegessége-
ket nyári ingekben, ujjasok-, nadrá-
gok-, harisnyák- és kapczákban, szállít

UNGER F. W. FIA

Budapest, bécsi utca 7. szám alatt, Haris-palota.

Újabb leszállított árak:

Könnyű nyári ingek	kosztny	köszp	nagy
Közönséges nyári ingek	1.75	3.90	4.35
Könnyű nyári ujjasok	1.80	2.00	2.10
Közönséges nyári ujjasok	2.30	2.50	2.90
Közönséges nyári nadrágok	2.90	3.20	3.45

I-só cs. kir. kizár. szabad. újonnan javított Ruganyos sérvkötők

Fontos szorvódnak. Fontos szorvódnak.

Legújabb találmány az amerikai, újonnan javított ruganyos
sérvkötő Politzertől; ez rugók nélkül van, tisztán rugany-
ból művészesen szerkesztve s az a czélja, hogy még a leg-
ágyultabb sérvket is lehető legrövidebb idő alatt egyenletes
fekvébe hozza, s ugy nappal a legerőseztöbbs munkánál,
vagy a sokat járkálásnál, mint szintén éjjel alvásiban is hasz-
nálati, a nélkül, hogy a sérvbajban szenvedő hivatás-
ban legkevesebb is volna akadályoztatva. Felette nagy haszon,
hogy az még éjjel is a testen maradhat, mivel hogy a szen-
vedő testrésze kiváltepen jötekonny kellemetes nyomást gyako-
rol s a legtöbb esetben még a sérv biztos gyógyulását is
eszközi. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismerve, meg-
vizsgálva s a legjobbnak találva professor Kovács a sebészeti
kérdés alelnöke, dr. Gross Lajos m. kir. egészségügyi taná-
cosa, dr. Glöck Ignác kir. törvényes orvosi által.

Alóhírtt egyszemind nagy rak árt is tart angol és francia
acél sérvkötőkből, függesztő készülékeket (suspensorium) gum-
miburó szövötteket, mint szintén szarvasbőrből. A szarvasbőr
és gummi suspensoriumok czélja, hogy a tágalást megakadályoz-
zák. Melfecskendők, légpárnák, ágybeték ek, periódásakák, prés-
vativumok, gummiharisnyák s mindenemü gummi arucikkék.
Sérvkötőnk kérem megjelölni: jobb, bal v. kettősé, mint szin-
te a test bőségét is. Megrendeléseket utánvetel mellett elfogad

POLITZER MÓR cs. kir. szab. sérvkötő-készítő,
Budapestben Deák Ferencz-utca.

Árak: urak, hölgyek és gyermekek számára, egyoldalmak darabja
6-10 frt, a kettősök darabja 10-16 frt, gyermekeknek félszal ocsóbb.
Ugyanitt kapható legjobb amerikai sérvkötés. Egy téglai ára 3 frt 50 kr.
Az 1885. évi áll. kiállításán a XXVIII. csoportban kiállítva

Schlick-féle vasöntőde és gépgyár-részv.-társaság BUDAPESTEN.

Központi iroda: VI. váci körút 57. — Gazdasági géposztály: VI. külső váci ut 1696/1699.

Ajánlja kitűnő szerkesztű gőzcséplő-készületeit szén-, fa- és szalma-
tüzésre, széges rendszerű járgánycséplőt tisztító készü-
lettel szakolával vagy anélkül, gabonarostait (Baker-rendszer) továbbá legjob-
nak bizonyult Schlick-féle kettős és hármás ekéit. Árak 58 frt-
tól kezdve szabadalmas. Melytől ekéit övezettekkel (Sack után), Schlick- és eredeti Vidat-
féle egyvasu ekéit. Ezenkívül készletben vannak: Egyes és kettős örlé-
malmok, „LITTLE GIANT” csöves-tengeri-darálók, tengeri morzsolók, takarmány-
készítő-gépek és olaj-sajtók stb. — Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

AZ ÖNGYILKOS BAJOR KIRÁLY.

AZ A HULLÁM, mely a bajorok szerencsétlen
királyának feje fölött összecsapott, oly rej-
tély titkát vitte magával mély örvényébe,
melynek megoldása az embert, a lélekbuvárt, a
moralista bölcsészt és a politikust egyként ér-
dekl. Megdöböntő befejezése egy rendkívüli
életpályának. Alig ért tragikusabb sors histo-
riai szerepű férfit; csak a görög végzet-tragédiák
rettentő sorsfordulatairól, az Oedipusok, az Atri-
dák véres gyászáról tudnak ilyesmit szavalni az
antik karok. Mintha a halálban is volna külön-
ség, s a kit rendkívüli sors emelt a közönséges
halandók fölé életében, annak számára rend-
kívüli véget is készítettek volna elő a földöntuli
hatalmak. És hiába akarja e végnek megdöb-
bentő nagyságát köznapivá törpíteni a kicsinyes
mende-monda; a halál ünnepélyes alkonya mint-
egy megnyújtja, nagyobbra rajzolja ki az élők
árnyait, s lett legyen valaki még oly megközelít-
hetetlen is a trónnak szertelen csillogásában, egy
összetört korona halványuló fénye mélyebb ke-
gyeleltre inti sziveinket. Ha II. Lajosban az örült
és a király vívtak szörnyű csatát egymással a míg
élt, bizonyos, hogy halálával a király legyőzte az
örültet.

Nem mintha az emberi szerencsétlenségek
megtűrnék a rang szerint való osztályozást,
mintha a balsors csapása megrendítőbb volna a
trón fényében, mint a szalmakunyhók nélküli-
zésekkel teljes nyomorában. A köny és fájdalom
joga egyaránt nagy az élet bármely viszonyai
közt az emberi részvételre s ezt nem lehet suly-
szerint mérlegelni, sem forrásaik szerint osztá-
lyozni, melyből erednek. De ha közönséges ha-
landók gyásza oly sors, melyben mindenki oszto-
zik s épen azért csak a tartozó részvét apró
pénzével fizetjük le mindennapi érzéseinket azok-
kal szemben, a sulyos végzet, mely rangban,
fényben, születésben oly kiemelkedő egyénisé-
gekre nehezül, mint a bajor király is volt, mely
erkölcsi tanulságokban is gazdag, melyek a gon-
dolkodásnak, a töprengéseknek végtelen tért
nyitnak.

Egy uralkodóról sem terjesztették a való és
valótlan, hihető és hihetetlen, de mindig kalan-
dos és mindig izgalmat hajhászó mendemondák
akkora sokaságát, mint a meghalt bajor királyról.
E jellemzésekben a király mintegy eltűnt az
ember mögött, a mellékes részletek elnyomták
az államfő, az uralkodó alakját. Pedig II. Lajos

II. LAJOS BAJOR KIRÁLY.

protestáns Poroszország iránti gyűlöletből. A birodalmi kamra az iskolatörvényt a papság javára módosította, s a regensburgi püspök híres schwandorfi beszédében kijelentette, hogy ő fogja első sorban kezét a trónokra emelni, ha a királyok megszűnnek isten kegyelméből való királyok lenni. Hohenlohe körjegyzéke a zsinatra vonatkozólag még olajot öntött a tűzre, a klerikálisok egyházzellenesnek denuncziálták a kormányt s az új választásoknál 154 szék közül 79-et nyertek a kamrában. Miután a kamrát feloszlatták, e szám még növekedett, s e többséget a birodalmi tanács is oly módon támogatta, hogy megszűnt minden korszerű haladás lehetősége a törvényhozás terén s Németország politikai egysége is kérdésessé vált.

Sohasem volt még Bajorország hasonló nehéz helyzetben. S pedig a helyzet még nehezebbé vált a vatikáni zsinat megnyitásával. Hiába lépett vissza Hohenlohe. Az országgyűlés a legnagyobb politikai zűlétség látványát nyújtotta. Ekkor izente meg Franciaország Poroszországnak a háborút. Ez 1870. júl. 15-ikén történt. Lajos király egy pillanatra mehabozott, hogy melyik részére álljon. A bajorok vállvetve küzdöttek a többi német nemzetekkel, a német csapatok diadalról diadalra nyomultak elő egész Párisig. A többi még élénk emlékezetben van.

S pedig Bajorországnak más ellenséggel is kellett küzdenie. Azzal, a mely a Vatikánból bocsátotta ki államveszélyes dekrétumait, a fejedelmeket az egyház alattvalóinak jelentette ki s kiátkozott minden ó-katholikus és olyat, a ki velök érintkezett. A bajor kormány megövtá az állam jogait, megtöltvén a dekrétumok királyi jóváhagyás nélküli kihirdetését. A püspökök azonban végrehajtották a Rómából kapott parancsokat, s a tilalom daczára kihirdették a dekrétumokat.

E közben Napoleon mint fogoly vitetett Wilhelmshöhebe. Lajos király elérkezettnek látta az időt, mely alkalmas lehet a német birodalom visszaállítására. Versaillesi követét szorosabb csatlakozásra utasította az északnémet szövetséghez. Daczára az ultramontán sugalmazásoknak s daczára annak, hogy nevezetes dinamitikus jogokról kelle lemondania, csodálatraméltó önmegtágadással csatlakozott az új német szövetséghez Poroszország vezetése alatt. Még többet is tett; felszólította a többi német fejedelmeket s a három szabadváros szenátusát is, hogy Vilmos királyt a német császári cím főlvetelére bírák. Ez történt 1870. decz. 4-dikén.

De meg volt írva, hogy ne lehessen háborítatlanul élveznie a béke áldásait. Míg kormányt a német fejedelmek tanácsában nagy tekintélynek örvendett, Róma barátai s egyszersmind a német birodalmi eszme esküdt ellenei azzal izgatták a nép közt, hogy miniszterei a koronának és országnak egyik jogát a másik után áldozták fel oly érdekért, mely távol attól, hogy általános német legyen, csupán speciális porosz érdek. Lajos király a modern művelődés ügye mellett őszinte meggyőződésből lépett fel, mikor ezt a Vatikán fenyegette s ez által ellenségeivé tette a klerikálisokat.

Midőn Poroszország rendezte viszonyát a katholicus egyházhoz, ellenségei ismét kiszákmányolták a helyzetet arra, hogy nemcsak a nép közt levő politikai ellenlábasaikat, de a bajor államminisztereket is az egyház ellenségeiként gyanúsítsák. Az egyház-politikai kérdés tisztán egyházi vájt. A kormány ellenségei semmi eszköztől sem riadtak vissza, hogy a hatalmat kezökre kerítsék s valóban az új kamraválasztásoknál győztesekként kerültek ki. De uralmuk ceflja nem volt egyéb, mint hogy a protestáns vezetés alatt álló új birodalmat megbuktassák s az államot az egyház alárendeltjévé tegyék. Csak két szónyi többséggel határozták el a klerikáli-

sok, kik az összes bajorok nevében érezték jogsultaknak magokat beszélni, egy oly felirat szerkesztését a királyhoz, mely hallatlan kitételekben követelte a miniszterek elbocsátását. Nemcsak a felirat szövege, de a felette megindult vita is tekinteten kívül hagyta még az államfővel szemben tartozó illem legelemibb követelményeit is. Ugy látszott, mintha a többség erkölesileg akarta volna kényszeríteni a királyt, hogy akarata szerint eszelekedjék. A feszültség óriási volt, egész Európa szeme az ifjú királyon csüngött, kinek kezében volt a döntés. S ő a következőket írta linderhóvi magányából:

„Ragaszkodva a korona tanácsosainak szabad választását illető jogaimhoz, nem látok semmi okot arra, hogy az eddigi miniszterium megváltoztatását vigyem keresztül. A pártküzdelem magára csapó hullámai közepette az, meggyőződésem szerint, elhatározásainál és cselekvéseimél mindig az egész ország általános javát és jólétét tartotta szem előtt és törvényes uton törekedett az állam jogainak megóvására. Remélem, hogy a fennálló ösz-miniszteriumnak, királyi bizalmamtól támogatva, sikerülni fog ama belső béke visszatértét eszközölni, mely által a nép jóléte és virágzó fejlődése feltételezve van, és elváróm, hogy a kormány, szeretett Bajorországom javára, minden mérsékelt gondolközónál e törekvésének erélyes támogatására leljen. Akaratom, hogy a miniszterium tegye közzé a fentebbi határozatot.»

Egy másik királyi irat így hangzik:
„Nem érzem magamat indíttatva a képviselők kamrájának feliratához hozzájárulni. Egyébként a hang, a melybe egyes kamarai szónokok a felirati vitánál átcsaptak, nagy mértékben fölidézte megütözésemet.»
Mindkét királyi irat 1875. okt. 19-ikéről volt keltezve, s ez a nap volt a király harmadik nagy diadalának napja, melyen újra megtalálta II. Lajos a kellő szót, hogy Bajorországban a dolgoknak elhatározó fordulatot adjon. Kétségtelen, hogy mindhárom okirat valódi királyi akarat bélyegét viseli magán, szilárd, habozás nélküli akaratát, mely távol áll minden utógondolattól, minden félszeg kapkodástól.

Mint a művészetek és tudományok pártfogója, e nemes hajlamában, mely annyi elődével volt közös a bajorok uralkodói székén, versenytárs nélkül állt II. Lajos a maga korában. S ha már ennek kifolyásaként felmerült óriási költségei is alkalmasok voltak arra, hogy válságos helyzetbe hozzák pénztárárt, menségére nem szabad felednünk azt sem, hogy mily jelentékeny keresetforrást nyitott ezáltal a bajor iparnak és művészetnek. Számatalan szegénynek is nyitva állott kabinetkasszája. A hol nemes, hasznos és önzetlen kezdeményről volt szó, ott II. Lajos mindig első volt.

Nem volt örömteli ifjúsága. Gyakori betegkedés is kényszerítette magányba vonulni, melyet később annyira megszeretett. Talán családások is keserítették érzékeny kedélyét, mely a trón kiváltságos légkörében sokkal jobban el volt kényeztetve, semhogy az élet keserü prózája idejekorán kiábrándíthatta volna. Mely és eszményi kedélyek tévelygésai voltak hibái, s a durva kőnek is, melyet az élet köznapi böleselői készülnék rádobni, tehetetlenül kell előttük kihullnia a fel-emelt kézéből.

AZ ALFÖLDÖN.

Barangolok a végtelen rónán, —
Kegeletem' hogy neki lerónám:
Ó készített a legelső dala,
Ki a költő bölcséjét ringatta.

Ha megjönne sirjából a dalnok:
Megösmerné még a nádat halmot?
Megösmerné kedves délibábját, —
Még siratná pusztuló pusztáját!

Volna most már több 'csárdának romja' —
Szilaj mén az igát búsán vonja;
S hol vannak a vígadó bétvárok?
Hallgat róluk a temető-árok...

És ez hagyjám! a nép ferdesége
Hogy lejárta magát utóvégre,
De mit ér, ha egyéb állaja-tja
Egy cseppet sem fordult vele jobbra.

Sehol sincsen a ki már vígadjon —
Szól a kolomp rekedt, tempa hangon;
Egykedvü a pásztor tampa a gazda —
Hogy törődnek, fárának, mihaszna?

Alig látni egy darut, egy golyát —
Emberektől életüket óják:
S alig van egy talpalatnyí tér még,
Hogy nem járja át, kapa, mérték.

Össze-vissza hasgatva a róna,
Szín, költészet letörülve róla:
Szomorú a 'szent szabadság' képe?
Hull rá szegény magyar verítéke.

Azt sem tudni: meddig lesz övé még?
Idegen faj hogy meddig hagy békét?
Mikor üt rá, este-é vagy reggel
Végrehajtó, raboló sereggel?

Virul bár még a mezők virága —
Hanem a szín, oly halovány, sárga;
Harmat helyett könnyek ülnek rajta —
Úr és szolgál sebb napját sóhajta.

A délibáb színelét rózsa kedve
Kötekdik velem ingerkedve:
Mutogatván büszke daliákat,
Gazdag népet és dícső csatákat...

Óh! szép alföld, nincs sehol egy rejték!
Nyíltsággal csak kétségbe ejted
Az aggódo lélek végső harczát —
Kibirja-e a végtelen hajszát?

Vén hegyeim koszorú aljában
Áll egy kis zug, hol szelid homály van,
Az keserves' gondosan elrejtí —
Oda megyek könnyezni, — felejtni!

Pásztor.

NÉHÁNY LAP BAJORORSZÁG TÖRTÉNÉTEBÖL.

Egyike sem vetekehetik az európai fejedelmi családoknak régiségben a Wittelsbachokkal. Majd az Agilófingokra, majd a Karolingokra vezetük vissza családfájunkat, annyi bizonyos, hogy első, ki a történelemben kitűnt köztük, a 9. század végén Liutpold ögróf volt, Gyernek Lajos német császár rokona, ugyanaz, ki 907-ben a magyarokkal vívott ütközetben Pozsony mellett lelte halálát. Fia, Arnulf, ura volt a bécsi erdőttől az Adriáig terjedő birodalomnak s ő építette Schyren (Seheirn) várát, melytől a család nevét vette. Ezt a birodalmat I. Ottó megbuktatta ugyan, mikor Arnulf utódja, Eberhard vonakodott meghódolni, de a család a királyi grófság és számos javadalmak birtokában újra felvirágzott, s 1113-ban egy más, a *Witilésbach* (*wittelsbach*) vár neve alatt, Aiach mellett, újra előtérbe lépett. 1116 és 1120 között V. Henrik császár a megürült bajor választó grófságot Wittelsbachii Ottó grófnak adományozta. Hasonnevü vitéz fia, a Rótszakállu Frigyes ifjúkori barátja, ettől hűsége és hadi tettei jutalmául az Oroszlán Henrikttől elvett bajor hercezséget kapta és Ágnes loosi grófnéval való házassága által megalapítója lett a jelenlegi királyi háznak. Az ünnepélyes beiktatás 1180. szept. 16-án történt, s így került vissza több mint két század múlva a hercegi méltóság újra a Wittelsbachokra, miután a hű bajor nép ismételt kísérletei, hogy az idegen hercegeket elűzze, hajótörést szenvedtek.

De még ekkor a hűbér nem volt örökösödő, csak 1208-ban, Ottó fia és utóda, Lajos (Kelheim) alatt lön azzá. Ez atyjához hasonlóan hűen és kitartóan állt a birodalom és császár oldala mellett. Gyarapította még a család tekintélyét és birtokait fia, Ottó, a 'Fenséges', nevezetesen Ágnessal, a rajnai választógróf leányával való házassága által.

Ottó fia, Henrik és Lajos, különböző jelleműkből kifolyólag szakadást idéztek elő a családban, mely hosszan tartott és szétdarabolta az addig oly hatalmas hercezséget. 1255-ben elosz-

tottak magok közt a bajor földet; Henrik Alsó- és Lajos Felső-Bajorországot tartotta meg, de mindenik csak mint haszonélvező, mert a hűbérörökösödés joga az egészre mindkettőjöknek és örökösöknek fenmaradt. E szakadást annyira megisnlette az első német hercezség tekintélye és hatalma, hogy azontúl befolyása jelentékenyen megapadt. Nemsokára noaköcsésűk Hohenstaufeni Konrád, a kinek Lajos atyái barátja és tanácsadója volt, ezt végredeleltel birtokai örökösödése tette. Henrik kifogással élt s a cseh Ottokárral, habsburgi Rudolf vetélytársával szövetezett, míg ezzel viszont Lajos kötött szövetséget, lemondva a királyi koronáról.

Az atyák szelleme a fiukra is átöröklődött. Henrik fia, Otto, halálos ágyán a fia felett való gyűlölséget a landshuti és straubingi polgárookra bízta, a felső-bajor ifjabb Lajos felügyelete alatt. Az alsó-bajor nemesség, mely e jogot magának követelte, Rudolf unokáját, szép Frigyes hívtá be, kit azonban Lajos Gammelsdorfnál megvert. E győzelem Lajosra irányozta a választófejedelmek figyelmét, úgy hogy a királyválasztásnál ő 5, míg Frigyes csak 4 szavazatot kapott. Nyolcz évig tartott a küzdelem a koronáért, míg végre Mühlendorfnál (1322. szept. 28.) Lajos javára dött el.

Ha nagybátyja, Ottó volt az, a ki 1311-ben Bajorországot rendi alkotmányának alapját megvetette, az áltá, hogy a magyarok elleni hadjáratának támogatásául a lovagoknak, főpapoknak és városoknak szabad törvénykezést és önrendelkezési jogot engedett; de bajor Lajosé az érdem, hogy az országot a belhatalom és fény addig nem ismert fokára emelte, ugy hogy az ez időben 1200 négyzög-mérföldet tett ki, két millió lakossal. Mint a polgárok barátja, rendezte az igazságszolgáltatást, törvénykönyvet csinált, mely a XVI. századig érvényben maradt s bár lelke mélyén szerette a békét, egész élete küzdelem volt, s legelkeseredettebb ellenségei a pápák.

Böles atyjuk intelmére nem halgatva, hat fia megosztotta egymás közt az országot. Csak a Wittelsbachok rendkívüli tulajdonságainak s a bajor nép kiirthatalni fajszeregetének lehet tulajdonítani, hogy bajor Lajos műve már ekkor meg nem semmisült. III. (Jámbor) Albert nemes önzetlenségéből elutasította a cseh királyi koronát s minden fíradtságát és gondját balsors sűntelenül színhelye volt a harmincz évig tartó háborúnak, melyből Miksa mitsem mentett meg egyebet, mint a választói méltóságot és Felső-Pfalzot.

Utódjának, Ferdinánd Máriának, valamint pfalzi nagybátyja utódjának, Károly Lajosnak elég dolgot akadt, hogy a háború-ütötte sebeket gyógyítgassák. De nemsokára újra két Wittelsbachii: Miksa Manó és János Vilmos állottak egymással hadilábon szemközt. Ferdinánd Mária a császári trón megürülése esetére Franciaország segélyét biztosította magának, fia, Miksa Manó pedig a Habsburgok pártjára állt, kikert mindig győztesen és dícsőselősen hadakozott a törökökkel. Ily módon valódi regei hőseé vált a nép ajkán. De hű volt s nem birt államférfiúi tulajdonokkal, s így Franciaország által bele hagyta magát sodortatni a spanyol örökösödési háboruba. A szerencse elhagyta itt, csak népe hűsége maradt meg, mely a szerencselenségekben válik be. Franciaország nem gátolhatta meg, hogy Ausztria tíz éven át ne uralkodjék vas marokkal Bajorországt felett. Szerencsésebb volt János Vilmos; ő a Habsburgok oldala mellett állta, nagybátyja kiközösítés után megkapta Felső-Pfalzot, a cseh hűbért s meg is tartotta 1714-ig. Düsseldorfban lakott, mindenemü disz-épületekkel szépitgette e várost, s megvetette alapját ama híres képesarnoknak, melyet később Károly Tivadart a münchenivel egyesített.

A hagyományokhoz híven a következő bajor fejedelem, Károly Albert is aspirált a német császári koronára, megindította a háborút az osztrák örökös tartományokért, s Frankfurtban megkoronázattá magát, míg az osztrákok Munchent megszállva tartották. O is kénytelen volt éveken keresztül hűtát fordítani a szegény országnak. Fia, III. Miksa József, elég okos volt arra, hogy békét kössön s felismerve az új kor szellemét, fontos reformokat kezdett megkülönösen a népoktatás, a jogszolgáltatás körében. A tudományos akadémiát is ő alapította. A mellett atyja volt a szegényeknek és szűkölködőknek s megérdemelte a 'Szeretett' melléknevet. 1777. decz 30-án bekövetkezett halála után a páviai szerződés (1329) óta elválva volt országré-

hanem szigoruan fentartotta a rendet. Ő alatta kezdett virágzása tetőpontjára lépni München.

Ruprecht választógróf és a bajor-landshuti Erzsébet hercegnő házasságából származott 1503-ban Fülöp nevü fiu, kit atyja freisingi püspökké akart nevelni, de a ki a helyett a katonai pályát választotta. Mikor 1529-ben a törökök Bécsét fenyegették, hivatalnól ott termett, és a hadsereg által ezredesi rangra emeltetett. Az ő erélyes tiltakozása nélkül Bécsét Raggendorf főparancsnok átadta volna a törököknek. A nélkül, hogy bárminő jutalomban részesült volna, később is harczott a Habsburg-házért s utóljára szegényül és nyomorban halt el. Ki tudja, vajjon nála nélkül nem alakult volna-e egészen másképp Közép-Európa arculata?

A vallási szakadás a hitbuzgó IV. Vilmost találta a hercegi trónon. Ellenben fia és utódja, V. Albert, nem volt minden hajlandóság nélkül az új tan iránt s a trienti zsinaton határozott reformatori igényekkel lépett fel. De mikor a zsinat döntött, ő is alávetette magát határozatának s küzdött a protestantizmus ellen. Pártfogói buzgalma alatt művészet és tudomány felvirágoztak Bajorországnak s több közhasznu intézetet létesített, mint a régiségértár (Antiquarium), pénz- és természetrajzi gyűjtemény, képesarnokot, művészeti muzeumot stb. Sajátságos véletlen játéka, hogy ugyanazon időben egy másik wittelsbachii, Pfalzi II. Frigyes, ki mint ő, szintén 'Nagy-lelkü' melléknevel ruházottat fel, ilt a választó fejedelmi széken, hasonló kitűnő államférfi és kiváló hadvezér, de vele ellenkezőben buzgó protestáns, a ki Luther tanait be akarta fogadni, a mi azonban nem sikerült.

Nemsokára még jobban kiélesedtek az ellentétek. A jámbor V. Vilmos fia és utóda, I. Miksa, ritka nagy szellemü, kitartó akaratú és éles ítéletü uralkodónak bizonyult. Előre látta ő a közelgő válságot, s azzal készült ellenállani annak, hogy a zilált pénzügyek rendezete, a hadsereget erősbítette és Ingolstadtot védelemre képesebb helyzetbe hozta. Nagybátyja, Pfalzi Frigyes felett arattott diadala, ki a cseh királyi koronát elfogadta, számára a választói méltóságot szerezte meg. De az elizött cseh király néhány év múlva már térden állva látta a müncheni tanácsurakat, a mint Gusztáv Adolfnak a város kulesait át nyújtották. Bajorország csaknem szűntelenül színhelye volt a harmincz évig tartó háborúnak, melyből Miksa mitsem mentett meg egyebet, mint a választói méltóságot és Felső-Pfalzot.

Utódjának, Ferdinánd Máriának, valamint pfalzi nagybátyja utódjának, Károly Lajosnak elég dolgot akadt, hogy a háború-ütötte sebeket gyógyítgassák. De nemsokára újra két Wittelsbachii: Miksa Manó és János Vilmos állottak egymással hadilábon szemközt. Ferdinánd Mária a császári trón megürülése esetére Franciaország segélyét biztosította magának, fia, Miksa Manó pedig a Habsburgok pártjára állt, kikert mindig győztesen és dícsőselősen hadakozott a törökökkel. Ily módon valódi regei hőseé vált a nép ajkán. De hű volt s nem birt államférfiúi tulajdonokkal, s így Franciaország által bele hagyta magát sodortatni a spanyol örökösödési háboruba. A szerencse elhagyta itt, csak népe hűsége maradt meg, mely a szerencselenségekben válik be. Franciaország nem gátolhatta meg, hogy Ausztria tíz éven át ne uralkodjék vas marokkal Bajorországt felett. Szerencsésebb volt János Vilmos; ő a Habsburgok oldala mellett állta, nagybátyja kiközösítés után megkapta Felső-Pfalzot, a cseh hűbért s meg is tartotta 1714-ig. Düsseldorfban lakott, mindenemü disz-épületekkel szépitgette e várost, s megvetette alapját ama híres képesarnoknak, melyet később Károly Tivadart a münchenivel egyesített.

A hagyományokhoz híven a következő bajor fejedelem, Károly Albert is aspirált a német császári koronára, megindította a háborút az osztrák örökös tartományokért, s Frankfurtban megkoronázattá magát, míg az osztrákok Munchent megszállva tartották. O is kénytelen volt éveken keresztül hűtát fordítani a szegény országnak. Fia, III. Miksa József, elég okos volt arra, hogy békét kössön s felismerve az új kor szellemét, fontos reformokat kezdett megkülönösen a népoktatás, a jogszolgáltatás körében. A tudományos akadémiát is ő alapította. A mellett atyja volt a szegényeknek és szűkölködőknek s megérdemelte a 'Szeretett' melléknevet. 1777. decz 30-án bekövetkezett halála után a páviai szerződés (1329) óta elválva volt országré-

szek a Rajnán innen és tul az idősebb Rudolf-ágra szálltak. A pfalzi Károly Tivadar választó fejedelem nem sok rokonszenvet vitt Münchenbe magával a régi Bajorországt iránt, sőt kedve lett volna a régi törzstartományokat is elcsereálni. De a művészetek és tudományok alatta is nagy fellendülésnek örvendtek s uralkodását sok korszerű kezdemény jelzi, csak az ő-bajorok szívei maradtak előtte örökre zárva. Annál nagyobb rajongással csüngtek Anna Mária Sarolta hercegnőn, ki II. Frigyes porosz király segélyével keresztet húzott esere-szándékaira, valamint zweibrükkeni Miksa József hercegen, ki hozzájuk csatlakozott, s 1799-ben követte Károly Tivadart a trónon.

Ama nehéz napokban, mikor német német ellen küzdött egyszer Franciaország, mászszor Ausztria érdekében, IV. Miksa József mindenk felett népének jólétét tartotta szem előtt, s ki-nyerte Franciaországtól a királyi czímet. De mikor a német nemzeti önértet felébredt, ő sem maradt hátra, és serege vitézen küzdött I. Napoleon ellen. Legemlékezetesebb ténye az alkotmány megadását (1818), mely utat nyitott a szabad belfeljedésnek.

Fia, I. Lajos, 1825. okt. 19-én tette le az esküt az alkotmányra. Első gondja a pénzügyek rendezése volt. Hű német érületével már mint koronaörökös csak nagy megeröltetésével harczott francia vezényszó alatt, s Németország legnagyobb megaláztatása napjaiban gondolta ki a Walhalla, a német dícsőség-csarnok tervét. Ő volt, a ki az 1829-diki vámszövetség létesítésével Németország mai alakulásának alapját megvetette. Lola Montezzel való viszonya ép oly híressé tette, mint a művészet iránti szeretete. Neki köszönheti a német művészet ujászületését s München is mai jelentőségét. S elég önmegtágadó volt, hogy ott hagyja a trónt, mikor a megváltozott viszonyok más elveket követeltek.

II. Miksa akkor lépett a trónra, mikor a közép-európai trónok inogni kezdtek, de böles uralkodása alatt Bajorországnak a kicsapó hullámok visszatérték medreikre. Még mint trónörökös (1845) írta volt Schlosserhez, a nagy történetíróhoz: „Mit gyenge erőm enged, megteszem, a míg élek, hogy Németország elsőültül láthatárán a mentő forrást fölfedezni segítsek.» Válságos időben megóvni az állam békéjét, rászokás nélkül terelni új utakra az állam hajóját — ez az, a mit II. Miksa sok bölesességgel oldott meg. Jelszava volt: „Békeben akarok élni népemmel.»

Az oly szerencsétlen véget ért ifjú király, II. Lajos, mint tudva van, nagyon ifjvan került a trónra, de az események hamar férfivá érlelték. Egy szerencsétlen háború — az 1866-iki osztrák-porosz — megtanította arra, hogy milyen szűköselősen az öröknek szervezett egysége, s egy szerencselősen háboru, az 1870-1-iki francia-német háboru, melyben először bontotta ki a zászlót a német nemzet ügyéért, alkalmat adott neki arra, hogy önzetlenül tegye meg az első lépést a német egység nagy műve befejezéséhez s fölajánlja a császári koronát a nagyságra második királyság részéről a nagyságra első királyságnak.

Lajos (Ottó Frigyes Vilmos) bajor király 1845. aug. 25-dikén született Nymphenburgban. Gondos nevelésben részesült, s teljesen örökölte nagyatyjának művészi és tudományos hajlamait. Már 1869-ben megalapította azt a muzeumot, mely az ő-kor leghíresebb szobortörédekét volt hivatva egyesíteni magában. Különösen a zene és az olvasás annyira elfoglalta, hogy mikor atyja után a trónra következett, alig szentelt még figyelmet a politikára. Uralkodásának első két évében tényleg kevés részt is vett az ügyek intézésében, s kívül maradt még ama veszélyes bonyodalma-kon is, melyeket Ausztria és Poroszország versengése fölvetett. Az ennek folytán előállott híres hét-hetes háboru, s a sadowai csata után megkötött békeföltételek minden inkább voltak, mint kedvezök Bajorországra. E mellett Bajorország, Döllinger hazája, már küszöbön állott amaz egyházi-szakadásnak, mely a római katholicus egyház tanaitól való végleges eltérésben s az ó-katholicus mozgalom felszításában nyilatkozott. Az ifju király egyidejűleg habozva állott a haladópart és az ultramontánok versengő befolyásai között, de midőn a római zsinat összült, a bajor kormány határozottan megtagadta minden oly egyházi követelések teljesítését, melyek nem állanak összhangzatban az állam érdekeivel, s ugyanakkor, a közvélemény nyomása alatt, több népszerű reform felt foganható véve.

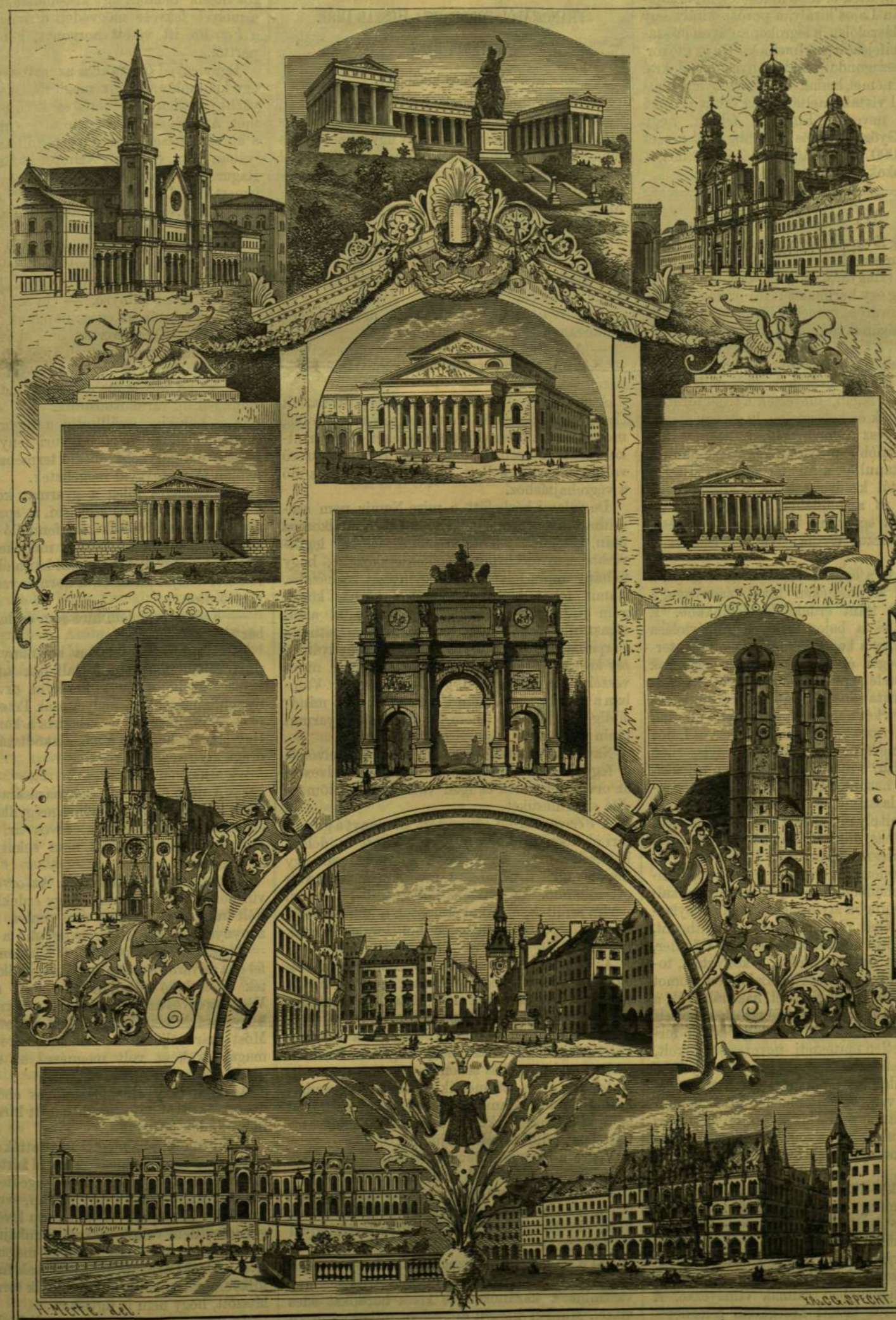
Az 1869-diki választások oly többséget küldtek

A STARNBERGI TÓ, KIRÁLYNÉNK NYARALÓHELYÉRŐL, FELDAFINGBÓL NÉZVE.

AMMERLAND A STARNBERGI TÓ MELLETT.
A BAJOR KIRÁLY ÉLETÉBŐL.

Lajos-templom
Allandó műtárlat palotája.
Aui templom.
Maximilianeum.

Teréziamező a Bavaria óriás szobrával.
Údvari színház.
Diadalmi kapu.
Mária-tér.

Teatini templom.
Glyptotheka.
Boldogasszony temploma.
Városháza.

MÜNCHENI KÉPEK.

a kamarákba, mely ellenséges állást foglalt el Poroszország növekedő befolyásával szemben s kétségtelen, hogy Napoleon császár, mikor a következő évben végzetes hadüzenetét megküldte, számított arra, hogy a feltékenység távol tartja Bajorországot a német szövetségtől. Ismeretes, mennyire csalódott ebben, mert Bajorország volt az első a délnémet államok között, mely Poroszország körül sorakozott, s csapatai mindenfelé a legnagyobb lelkesedéssel és vitéséggel küzdtek, s döntöttek el több ütközetet. Metz kapitulációja után Lajos király, a porosz király egy táviratára válaszul, a legrokonszenvesebb szavakban adott kifejezést érzelmeinek. «Ha az utókor, — írta, — visszagondol majd a fenyés diadalokra, melyeket a német hadak az ön vezénylete alatt szakadatlanul vívtak, méltán fogja önt a «Győző Vilmos»-nak nevezni.» Emilitusk fel itt, hogy ugyanaz a Győző Vilmos később, mint német császár, 500,000 frt dotációval hálálta meg a bajor tábornokok szolgálatát.

MÜNCHEN.

Bajorország fővárosának lakossága méltán gyászolja oly szerencsétlen végzetét, mert hiszen e kis (Magyarországnak terjedelmére és lakosságra alig egy harmadát tevő) ország s különösen annak fővárosa nemcsak hírnevét, de egyáltalán vagyonosságának alapját is főképp fejedelmek közönségének s különösen ama nagy lelkesedésnek a művészetek és tudományok iránt, mely a szerencsétlen Lajos királynak is legjellemzőbb vonása volt. Már régen elnevezték a bajor fővárost német Athénnek és kétségtelen, hogy egy század óta nemcsak egész Németország, de számos más nemzet legkiválóbb művészi tehetségei gyűltek itt össze. Itt tanultak a miénk közül is Munkácsytól és Izsóttól kezdve festőink és szobrászaink legjelesebbjei és a müncheni akadémián mint tanár működött egyszerre három nagy művész-hazánkfa: Benczur Gyula, Wagner Sándor és Litzemayer.

Az idegen, ki a bajor fővárost meglátogatja, a hirhedtté vált sörpinceken kívül bizonynyal a művészeti élet iránt érdeklődik leginkább. E művészeti élet és a bajor királyi műpártolása okozta azt, hogy a kopár vidéken, melynek természeti szépségei éppen nincsenek, s a bajorok nagyrészt izléstelen épület-tömegei között, e városban egész sorozata van a kiválóan szép épületeknek s különösen két nagy, egymásba nyíló utcájára, melyeket a művészet pártfogóinak, Miksa és Lajos királyoknak nevével neveztek el, stilszerűen épült palotákban s más középületekben oly gazdag, minőhöz hasonló Európában alig lehet találni. Még a klasszikus és renaissance-korban is nagyon ritka volt oly műveléssel bíró s öntudatosan működő maecenas, minő II. Lajos király volt. Két nagy nevű építész, Klenze Leo és Gärtner Frigyes, a monumentális épületek egész sorát állították fel Münchenben. Klenze, ki izlésesen alkalmazta a régi görögök stílyét, építette a propylaeákat, a glyptothekát, pinakothekát és a pantheonot, melyek közül kettő képművészet is látható. Gärtner, inkább a román stílyhez hajló, a könyvtárt, továbbá a általunk is bemutatott Lajos-templomot és egyetemet. Mellette sikerrel használta fel a góth stílyt Ohlmüller az Au külvárosban épített templomnál. Münchennek, hol régebben jó formán csak egyetlen építészeti nevezetesség volt, az 1488-ban befejezett Nagy-Boldogasszony-temploma (Frauenkirchen), ma már egész sereg nevezetes épülete van. A fentebbieken kívül képünk meg az állandó mútárlat palotáját, az udvari színházat, városházát és a teatini templomot mutatjuk be, mint a melyek szintén valódi díszül szolgálnak.

Az említett két utca már magában egész művészeti gyűjtemény, melynek méltó befejezését képezi a Lajos-utca végén álló, egészen a római korra emlékeztető diadalív, de még becsesebbek azok a rendkívüli kincsek, melyek a muzeumokban, s különösen a két képtárban (Pinakotheka) és szoborgyűjteményben vannak elhelyezve. A nyilvános szobrok között kétségkívül a legnevezetesebb a Terézia-mezőn a Pantheon épülete előtt föllállított nagy Bavaria-szobor, melyet Schwanthaler készített s mely oly óriási, hogy a szobor fejében nyolcz ember ülhet le az ott elhelyezett vaspadokra. Nevezetesebb továbbá e városban a sok művészi atelier, világhírű szobrászati öntőműhely, optikai műszereket készítő gyár, egy millió kötetet számláló óriási könyvtár s számos szakiskola és humanisztikus intézet.

A bajor főváros, mely népszerűség tekintetében Budapestnek $\frac{2}{3}$ -ét sem teszi, méltán sorakozik e műrekek és gyűjtemények tekintetében Európa legnevezetesebb városai közé.

SÁNDOR MÁTYÁS

VERNE GYULA REGÉNYE.

FRANCIÁBÓL FORDITOTTA HUSZÁR IMRE.

Egyedül jogositott magyar kiadás.

NEGYEDIK RÉSZ.

Negyvenötödik folytatás.

2. Az orvos kísérlete.

Miután minden teendő iránt megállapodtak, Sárkány Namirral együtt visszatért a városba s ott elváltak egymástól. Sárkány ugyanaznap este elhagyta Spanyolországot, Torontál Simonnal találkozandó, Namir pedig másnap átkelt a gibraltári öbölön és Algeirasban arra a személyszállító gőzösrre szállt, a mely Európa és Afrika közt rendszeren közlekedik.

E gőzös, éppen mikor kiért a kikötőből, találkozott egy gőzyachtal, a mely a gibraltári öbölben barangolt, mielőtt horgonyt vetett volna az angol vizekben.

A Ferrato volt. Namir látta annak idején Catanéban és azonnal ráismert.

— Antekirt orvos itt! — mormogá magában. — Sárkánynak igaza volt, veszély van, még pedig közel.

A marokkói nő néhány óra múlva partra szállt Ceutában. De mielőtt Tetúnába visszatért volna, megtette a szükséges intézkedéseket, hogy érintkezésbe léphessen a spanyollal. Terve egyszerű volt és sikerülni kellett, ha nem hiányzik az idő a végrehajtáshoz.

De valami közbejött, a mire Namir nem számíthatott. Carpena, az orvossal való találkozás után, betegnek jelentette magát és bár legkevésbé sem volt beteg, mégis kieszközölte, hogy néhány nappal felvette a fekvőtálcát kórházába. Namir tehát hiába ögylegett a kórház körül, nem juthatott be hozzá. Mindazonáltal azzal vigasztalta magát, hogy a már ő nem láthatja Carpenát, Antekirt orvos és ügynökei nyilván ép oly kevéssé fogják láthatni. Következésképpen nincs veszély a késedelemben, gondolta magában. Valóban a megszökéstől nem is lehetett tartani mindaddig, míg az elítélt nem fog megint a gyarmat utain dolgozni.

Namir tévedt feltevéseiben. Carpena felvétele a fekvőtálcát kórházába, ellenkezőleg kedvezett az orvos terveihez és igen valószínűleg előmozdította sikerülését.

A Ferrato 22-én este vetett horgonyt a gibraltári öbölben, a melyben főleg a keleti és délkeleti szelek uralkodnak. De a gőzyacht csak egy napot, vagyis a szombatot, szeptember 23-át volt ott töltendő. Az orvos és Péter, mielőtt partra szálltak, azonnal elmentek a Main-Streetben levő postahivatalba, a hol levelek vártak rájuk.

Az egyik levélben a szicíliai ügynökök egyike azt jelentette az orvosnak, hogy a Ferrato elutazása óta Sárkányt nem látták Catanéban, se Syrakuzában vagy Messinában.

A másik levelet Pointe Pescade írta Báthory Péternek, tudatta vele, hogy végtelenül sokkal jobban érzi magát és sebének nyomra se maradt. Antekirt orvos bármelyik pillanatban rendelkezhet vele, valamint társával, Cap Matifouval is, a ki pihenő herkulisi minőségében alázatos tiszteletet küldi mindkettőjüknek.

Vége a harmadik levél Luiginak szólt, Mária írta, inkább anyai mint testvéri hangon.

Ha az orvos és Báthory Péter harminczhat órával előbb sétáltak volna a gibraltári kertek közt, okvetlenül találkoztak volna Sárkánnyal és Namirral.

Ezt a napot arra használták fel, hogy megtöltötték a Ferrato szenes kamráját friss szénrel, valamint a kazánokat és vizes hordókat édes vízzel. Minden készen állt tehát, mikor az orvos és Péter, a kik egy szállóban ebédelték a Commercial Square-en, visszatértek a hajóra, éppen abban a pillanatban, mikor a «first gunfire», az első ágyuszó, hírlát adta a város kapujának bezárását. Gibraltárban tudniillik olyan fegyver uralkodik, mint a norfolki vagy a cayennei fegyverházakban.

Azonban a Ferrato nem szedte fel a horgonyait ugyanaznap este. Miután alig volt két órai

időre szüksége, hogy a tengerszoroson átkeljen, csak másnap reggel nyolcz órakor indult el és miután elhaladt az angol ütegek tüze előtt, a melyeknek ezéllővéseit a tüzerek sziveskedtek másfelé irányozni, nehogy a gőzyachtot porrá lökjék, teljes gőzerővel Ceuta felé tartott. Fél tízkor a Hacho hegy alá ért, de miután a szél észak-nyugat felől fújt, azon a horgonytalajon, a hol háromnapal előbb időzött, kedvezőtlen állomáshelyet talált volna. A parancsnok tehát a város másik oldalán egy kis öblöcskét keresett fel, a melyet fekvése megvédett a nyugoti szélől és a Ferrato itt vetett horgonyt, két fonalyira a parttól.

Egy negyed óra múlva az orvos partra szállt egy kis molon, Namir megleste öket és a gőzyacht egyetlen mozdulata se kerülte el a figyelmét. Az orvos nem ismerte meg a marokkói nőt, a kinek vonásait csak a cattarói bazár felhomályában látta, ellenben Namir, a ki Gravozában és Raguzában gyakran találkozott vele, azonnal ráismert, s el is határozta, hogy míg Ceutában tartózkodik, jobban szemmel fogja őt tartani, mint valaha.

Mikor az orvos partra szállt, ott találta a rá várakozó kormányzót egyik hadsegédével.

— Jó napot, kedves vendégem, Isten hozta! — kiáltá a kormányzó. — Ön a legpontosabb ember és miután az egész napja az enyim...

— Csak akkor lesz az öné, kormányzó ur, miután ön a vendégem volt. Ne feledje, hogy a reggeli a «Ferrato» fedélzetén várja önt.

— No ha vár, orvos ur, akkor udvariatság volna sokáig várakoztatnunk.

A csónak visszaszállította a hajóra az orvost és vendégeit. Az asztal nagyuri fényűzéssel volt felterítve a gőzyacht ebédlő termében és mindnyájan jó étvágygyal reggeliztek.

A beszélgetés főleg a gyarmat kormányzata, a lakosok erkölce és szokásai, a spanyol lakosság és a bennszülöttek között fennálló viszony körül forgott. Az orvos amugy mellékesen feleltette azt a fegyenczet is, a kit harmadnapja felbresszett delejes álmából, a kormányzói palotához vezető uton.

— Kétségkívül semmire sem emlékszik, ugye bár? — kérde.

— Semmire, — felelé a kormányzó, — de e pillanatban már nem foglalkozik utkaparasszal.

— Hát hol van? — kérde az orvos bizonyos nyugtalansággal a melyet csak Péter vett észre.

— A kórházban, — viszonzá a kormányzó. — Ugy látszik, hogy ez a megrázkódtatás megártott drága egészségének.

— Miféle ember ez?

— A neve Carpena, származására nézve spanyol, különben pedig közönséges gyilkos, a ki nem érdemes az érdeklődésre, orvos ur. Biztosítom önt, hogy a fekvőtálcát nem sokat vesztené a halála által.

Aztán másról beszélgettek. Az orvos kétségkívül nem akarta elárulni, hogy érdeklődik az elítélt iránt, a ki néhány nap múlva minden bizonynyal teljesen fel fog gyógyulni a kórházban.

Reggeli után a kávét a fedélzetén szolgálták fel és a szivarok és szivarkák füstfelhőkben enyésztek el, a hajó hátulján kifeszített sátor alatt. Vége az orvos azt indítványozta a kormányzónak, hogy további késedelem nélkül partra szálljanak. Most már teljesen a rendelkezésére bocsátotta magát és kész volt megnézni az egész gyarmatot.

Az indítvány elfogadatot és ebédig a kormányzó kedvére megmutatott híres vendégeinek minden lánivalót.

Lelkiismeretesen meg is tártatták az orvost és Báthory Pétert az egész spanyol birtokon, a városon és a környéken, nem engedtek el nekik semmi részletet sem a fegyverházban, sem a kaszárnyákban. E napon — vasárnap levén — a fegyenczek nem voltak szokott munkájukkal elfoglalva, az orvos tehát kedvére megszemlélhette öket. A mi Carpenát illeti, őt csak futólag látta, mikor végig ment a kórház egyik termén és úgy látszott, hogy nem is ügylet rá.

Az orvos még ugyanazon éjjel el akart indulni vissza Antekirtára, de megigerte, hogy az este nagyobb részét a kormányzó társaságában fogja töltöni. Este hat óra tájban a kormányzó palotába mentek, a hol elegendő számú felszolgáló ebéd várt rájuk, viszonzásul a reggelier.

Főlölegetes említenünk, hogy e séta alatt, intra et extra muros, Namir folyást követte az orvost, a ki nem is sejté, hogy ily gondosan szemmel tartják.

NAMIR MEGLESTE ÖKET.

CARPENA LETÉRDÉLT A KORMÁNYZÓ ELŐTT.

SÁNDOR MÁTYÁS.

Az ebédnél széles jó kedv uralkodott. A kormányzó vendégül meghívta a gyarmat néhány előkelőbb lakosát, tiszteteket a nejeikkel és két vagy három kereskedőt, a kik nem is titkolták, mennyire örültek, hogy Antekirt orvost láthatják és hallhatják. Az orvos készségesen beszélt a keleten, Szíriában, Arabiában és éjszaki Afrikában tett utazásairól. Majd átvívén a beszélgetést Ceutára, lekötözött bököt mondott a kormányzónak, a ki ily kitünően igazgatja a spanyol területet.

— De, — tevé utána, — a fegyenczekre való felügyelet elég gondot okozhat önnek!

— És miért, kedves orvos ur?

— Mert kétségkívül ilyeknek megszökni, ha módját éjtethik. Miután pedig valamennyi fegyencz sürűbben gondolkozik az elszökésről, mint az örök arról, hogy öket ebben megakadályozzák, kétségtelen, hogy az előny a fegyenczek részén van és nem csodálkozom rajta, ha egyszerű-máskor hiányoznak egy-kettő, az esteli szemlénél.

— Soha se hiányzik egy se, — viszonzá a kormányzó. — Soha. De hova is menekülhetnének a szökevények? A tenger felé a szökés lehetetlen! A szárazföld felé, a marokkói vad népek közé menni, kissé veszélyes kísérlet volna! Ennél fogva fegyenczeink a fegyverházban maradnak, ha nem is sziv szerinti ragaszkodásból, legalább óvatosságból.

— Megengedem, — viszonzá az orvos, — és annál inkább szerencsét kívánok önnek ehhez, kormányzó ur, mert attól lehet tartani, hogy a foglyok megőrzése jövőre mind nehezebb lesz.

— Miért, ha szabad kérdeznem, — kérde a vendégek egyike, a ki ez a társalgás annál inkább érdekelt, mert ő volt a fekvőtálcát igazgatója.

— Azért uram, — felelé az orvos, — mert a delejes tünetek tanulmányozása nagy előmeneteleket tett, mert e vívmányokat mindenki a hasznára fordíthatja és végre mert az akarathegytetés esetei mind sürűbben fordulnak elő és mert nincs egyéb céljuk, mint egyik egyént a másik által helyettesíteni.

— És ebben az esetben? — kérde a kormányzó.

— Ebben az esetben azt hiszem, hogy ha célszert felügyelni a fegyenczekre, nem kevésbé célszert lesz felügyelni azokra is, a kik öket őrzik. Utazásaim alatt oly rendkívüli dolgok szemtanuja voltam, kormányzó ur, hogy e részben mindent lehetségesnek tartok. Így a saját érdekében kérem, ne feledje, hogy ha egy foglyot öntudatlanul megszökhetik egy idegen akarat befolyása követ-

kezében, egy ór, a ki ugyanazon befolyás alatt áll, ép oly öntudatlanul engedheti őt megszökni.

— Nem volna szives megmagyarázni nekünk, miből áll ez a tünemény? — kérde a fekvőtálcát igazgatója.

— Egy példa nagyon könnyen meg fogja önökkel értetni az egészet, — felelé az orvos. — Tegyük fel, hogy egy ór a természeténél fogva fogékony, a delejes vagy a mi ezzel egyértelmű, a hypnotikus befolyás iránt és tegyük fel, hogy valamelyik fogly ily befolyást gyakorol rá... Nos hát e pillanattól fogva a fogly az ór urává lett, az utóbbi azt fogja tenni, a mit amaz akar, engedni fogja őt menni, a hova tetszik és a fogly kenyszeriteni fogja, hogy nyissa ki előtte a börtönajtót, mielőtt ezt a gondolatot átülteti az elméjébe.

— Kétségkívül, — viszonzá az igazgató, — de csak azon feltétel alatt, ha előbb elaltatta...

— Ön tévedésben van uram, — mondá az orvos. — Mindezeket éber állapotban is megteheti az ór, a nélkül, hogy cselekedeteinek öntudatával bírna.

— Hogyan, ön állítja...

— Ismétlem és határozottan állítom, hogy e befolyás hatása alatt egy fogly ily szóvalhat az őrhöz: Ezen s ezen a napon, ebben és ebben az órában megteszed ezt vagy azt és meg fogja tenni! Ezen a napon ide hozod nekem a börtönöm kulcsait és oda fogja vinni! Ezen a napon kinyitod a fegyverház kapuját és ki fogja nyitni! Ebben az órában el fogok menni előttem s te nem fogsz engem látni!

— Éber állapotban?

— Ugy van; teljesen éber állapotban!

Az orvos e szavaira a hitetlenség éppen nem leplezett kifejezése látszott az arcokon.

— Pedig semmi se bizonyosabb ennél, — mondá akkor Báthory Péter, — én magam is szemtanuja voltam hasonló eseteknek.

— E szerint az ember teljesen megsemmisítheti egy embertársa egyéniségét egy másikkal szemben? — kérde a kormányzó.

— Teljesen, — viszonzá az orvos, — ép úgy a mint bizonyos egyéneknek az érteketet annyira megváltoztathatjuk, hogy a söt csukornak, a tejet ezetnek, a közönséges vizet pedig keserű viznek fogják tartani, nemcsak, de sőt a hatásait is fogják érezni. Semmi se lehetetlen illuziók és káprázatok dolgában. Az emberi elme fogékony az efféle befolyások iránt.

— Antekirt orvos ur, — mondá ekkor a kormányzó, — vendégeim közérületének vélek megfelelni, ha azt mondom, hogy az ember csak akkor liheti el az efféle dolgokat, ha látta.

— És még akkor is alig — jegyzé meg a jelenlevők egyike, a ki ezt a fentartást szükségesnek vélte.

— Nagyon sajnálom, — folytató a kormányzó, — hogy ön oly rövid ideig időzök közöttünk és nincs alkalmunk bennünket meggyőznie egy kísérlet által.

— De... épepéggel megtehetném... viszonzá az orvos.

— Most... rögtön?

— Rögtön, ha önnek úgy tetszik.

— Hogyne tetszenék!... Parancsoljon velem.

— Ön bizonynyal nem felelte el, kormányzó ur, — mondá az orvos, — hogy ezelőtt három nappal a palotába vezető út mellett egy fegyenczet találtunk, a ki, mint már akkor is említém, delejes álomba volt merülve.

— Ugy van, — mondá a fegyverház igazgatója, — sőt ez az ember jelenleg a kórházban is van.

— Azt se felelte el, ugye bár, kormányzó ur, hogy ezt az embert én ébresztettem fel, miután egyik örnek se sikerült őt felébresztenie?

— Tökéletesen igaz.

— Nos hát, ez elég volt arra, hogy köztem és az elítélt közt... Hogyan is hívják?

— Carpena a neve.

— ... Hogy köztem és Carpena közt oly összeköttetés jöjjön létre, a mely őt feltétlenül a hatalmamba adja.

— Ha ön előtt áll?... — Még akkor is, mikor messze vagyunk egymástól.

— Mikor ön itt van a palotában, és ő a kórházban? — kérde a kormányzó.

— Igen, és ha ön parancsot ad, hogy ezt a Carpenát szabadjára hagyják és kinyissák előtte a kórház és a fegyverház kapuit, tudja-e, hogy mit fog tenni?

— Nos hát, el fog szökni, — felelé a kormányzó nevetve.

— És meg kell vallanunk, hogy ez a nevetés nagyon ragadó volt, mert az egész társaság kacagott.

— Nem, uraim, — viszonzá Antekirt orvos igen komolyan; — Carpena csak akkor fog megszökni, ha én akarom, hogy megszökjék és azt fogja cselekedni a mit én akarok.

— Például mit, ha szabad kérdeznem?

— Például azt parancsolhatom neki, kormányzó ur, hogy mielőtt kijött a fekvőtálcából, induljon el a palotába vezető uton.

— És ide jöjjön?

— Éppen ide, és ha akarom, követelni fogja, hogy ön elé bocsássák.

— Elém?

— Igen, és ha nincs ellene kifogása, miután feltétlenül fog engedelmessé válni az akaratomnak, azt a gondolatot fogom neki adni, hogy őt más valakinek tartsa... például... XII. Alfonz királynak.

— Ó felségének a spanyol királynak?
— Ugy van, kormányzó ur, és azt fogja öntől kérni...

— Hogy megkegyelmezzek neki?
— Hogy megkegyelmezzem neki s ha nincs ellene kifogása, még azt is, hogy diszítse fel őt ráadásul az Izabella-rend keresztjével.

Milyen nagy és általános kacaj fogadta Antekirt orvos ezen utolsó szavait.

— És ez az ember ébren lesz, mikor ezt fogja tenni? — kérde a feyház igazgatója.

— Épen oly ébren, mint ön-és én!

— Nem!... nem! ez lehetetlen! ez lehetetlen!

— kiáltá a kormányzó.

— Próbáljuk meg!... Adjon parancsot, hogy Carpenát semmiben se akadályozzuk!... Na-

gyobb biztonság okáért rendelje el, hogy egy vagy két ór kiserje őt messziről, miután elhagyta a feyházat... Mindent meg fog tenni, a mit önöknek előre megmondtam.

— Jól van és mihelyt ön akarja.

— Nemsokára 8 óra lesz, — mondá az orvos, megnevezvén az óráját. Mondjuk hát kilencz órákor.

— Legyen! És a próba után Carpena nyugodtan vissza fog térni a kórházba, a nélkül, hogy még csak homályosan is emlékeznek arra, a mi történt. Ismétlem — és ez az egyetlen magyarázat, a melyet a tünemény felől adni képes vagyok — Carpena az én befolyásom alatt fog állni és voltaképen nem is ő fogja tenni mindent, hanem én.

A kormányzó, a kin meglátszott, hogy nem igen hiszi ezeket a tüneményeket, levelet irt a főporkolábnak és meghagyta neki, hogy engedjen Carpenának teljes cselekvési szabadságot és csupán megszűröl kövesse őt. E levéllel egy parancsot is azonnal belovagolt a városba.

Az ebéd elvégződésén, a vendégek felkeltek és a parancsnok meghívására átmentek a nagy tereembe.

A társalgás természetesen a magnetizmus vagy hypnotizmus tüneményei körül forgott, a melyek annyi vitára adtak alkalmat és annyi hivat és hiteltlent találtak. Mialatt a kávés cseszékét körülhordták a szivarok és szivarkák füstjében, a mely utóbbiak előállításánál a spanyol hölgyek is embe- rül közreműködtek, Antekirt orvos több esetet beszélt el, a melyeknek szemtanúja vagy előidézője volt orvosi pályáján, de e meggyőző, kétségbevonhatlan példák senkit se látszottak meggyőzni.

Azt is megjegyezte, hogy e tüneményekkel komolyan kellene foglalkozni a törvényhozóknak, a kriminalistáknak és a bírásoknak, mert a hypnotikus befolyás bűnös czéltól is gyakorolható. E tünemények következtében tagadhatlanul követhetnek el bűnök, a melyeknek szerzőit csaknem lehetetlen volna fölfedezni.

Három perczel fél kilencz után, az orvos felbeszakítván elbeszélését, egyszerre így szólt:

— Carpena ebben a pillanatban hagyja el a kórházat!

Egy percz múlva utána tév:

— Most jött ki a feyház kapuján.

A hang, a melyen a szokat kijéte, nagy hatást tett a palota vendégeire. Csupán a kormányzó csóválta a fejét.

Aztán a beszélgetés és vitakozás újra kezdődött, jórészt valamennyien egyszerre beszéltek addig a pillanatig — öt percz híján kilencz óra volt, — midőn az orvos utolszor félbeszakította társalgást e szókkal:

— Carpena a palota előtt áll.

Csaknem nyomban utána egy inas belépett a szalonba és jelentette a kormányzónak, hogy egy fegyencz-ruhában öltözött ember minden áron beszélni kíván vele.

— Boesásátok be, — mondá a kormányzó, a kinek hiteltlensége elenyészni kezdett a tényekkel szemben.

Mikor az óra kilenczet ütött, Carpena megjelent a terem ajtajában. A nélkül, hogy a jelen voltak közül bárkit is látni látszott volna, noha a

megy vissza a kórházba! — kiáltá a kormányzó, a ki önmaga ellen küzdött, mintha nem akarta volna elhinni azt, a mit a saját szemével látott.

— Jöjjen hát! — felelé az orvos.

A kormányzó, Báthory Péter, Antekirt orvos és néhány vendég kíséretében elindult Carpena nyomában, a ki már utban volt a város felé.

Namir, a ki rá lesett, mikor a feyházból kijött, az árnyékba vonult és folyvást szemmel tartotta őt.

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* Luther gyermekkori lakóházát Mansfeldben most a négyszázados jubileum alkalmából közköltésen kijavították s diakonisszákat helyeztek el benne, kik a város betegeiről és szegényeiről fognak gondoskodni.

* Formátlan emberek csontvázaikat gyűjtötte össze egy francia orvos. A gazdag gyűjteményt az orvos örökösei most 30.000 frankért boesájták áruba.

* 108 éves papagály mult ki az árnyékvilágból Párisban. Lenoir — így hívták az állatot — a különböző korszakok alatt több jelszót tanult meg s egymásután kiabálta «Le Robespierrel» s «Eljen Gambetta!» Utolsó szavai voltak: «Kegyelem Mária Antoinette-nek»

* A francia föld-birtok értékét négy évi gondos becslések alapján 36.824 millió forintra teszik. Az épületeket s más felszereléseket is hozzászámítva 50.142 millió forint érték lenne. A földbirtokból évenként 1046 millió forint a jövedelem.

* A párisi művészeti akadémiának Chenavard asszony három millió frankot s igen értékes műgyűjteményt adományozott. Az akadémia még nem kapott ily nagy adományt. Kamatait a nővendékek számára osztályokra használják fel.

* A csiga is ellensége az éneklő madaraknak. Egy német gazda legalább látta, a mint egy csiga pintyöketojást evett. A hazatérő madárpár rögtön kivégezte a rablót s tetemét a már elpusztított két tojás-töredéssel kidobta a fészekből.

* A mammut kortársa. A nabrigasi barlangban (Szevennák) quaternár embercsontjait megtalálták. Érdekes, hogy ez az ősrégi ember, a mammut kortársa, már tudott agyagedényeket készíteni.

* A borotválkozásról már Mózes megemlékezik.

tudatva, hogy József levette szakállát, midőn a faradólott megjelent. Ugy látszik azonban, hogy a régi időkben csak az egyiptomiak ismerték általában a borotválkozást s a mint Herodot is feljegyezte, csak gyász alkalmával hagyták megnőni szakállukat s a műveletlen embereket mindig szakállal ábrázolták. A rómaiakkal ellentétben még a rabszolgákat is kényszerítették hogy szakállukat levegyék. A papok fejüket is lenyírták. A rómaiaknál Plinius szerint Scipio Africanus volt az első, ki naponként borotválkozott.

Franciaországban akkor terjedt el e divat, midőn XIII. Lajos ifjan és szakáll nélkül lépett a trónra.

Az angol-szászok hosszú szakállt hordottak, de a normannok náluk is meghonosították a borotválkozást. A XVII. század végén már egész Európában divatban volt ez s csak a krimiai hadjárat óta kezdik ismét nagyobb mértékben megtartani a szakállukat.

* A legtöbb istállója a földön az «Union Cattle Company»-nak van Omaha mellett Nebraska államban. Ez istállók 5 hold területet foglalnak el.

3750 szarvasmarha fér el bennök s mintegy 125.000 dollárba kerültek.

STARNBERG.

A NYMPHENBURGI KASTÉLY.

A meghalt király születéshelye.

Hét-nyolcz kilométernyire Münchentől nyugotra, feküdt a XVII-dik század közepén egy régi mezőváros, Kemnaten. Ferdinánd Mária választófejedelem ajándékkal adta ezt nevének, szavojai Adélnak s ez 1663-ban egy kastélynak tette le itt alapját, melyet amaz idők styljében Nymphenburgnak nevezett. A nympák, tudjuk, nagy népszerűségnek örvendtek amaz időben. Az építés soká elhúzódott, s csak 1715-ben fejezte be Miksa Manó választófejedelem. A francia királyon kívül senkinek sem voltak oly pompás kéjlakái mint neki s a legszebb mindamnya között Nymphenburg volt. Csupán az azon időben világhírű Flora-kutért, a nympenburgi kastélyban, melynek kerülete 172 lépést tett, számos szobrai pedig mind aranyozva voltak, 60.000 frtot adott ki. Magától értetődik, hogy a kastély a versaillesi mintájára volt építve. Adél fejedelemmő kezdetben csak kicsiny méretekre tervezte, de Miksa Manó 776 méter hosszúságra bővítette ki, s az elődvart félkör alakban építtette, 600 lépés hosszúra s 900 lépés szélesre. III. Miksa a tulajdonképeni kastély középső pavillonjához még két szabadlépést alkalmazott, melyek 148.000 frtba kerültek. A Neuhausen falu felé eső csatornát s a kettős hársfasétányt Károly Albert emeltette. (1728—1730.)

A kastély mögött nagy kert terül el két tóval és szép fasorokkal. Hossza 2442 lépés, szélessége 970, kerülete két óra járás. Ezt is Miksa Manó tervezte óriási költséggel a versaillesi mintájára. A kastély előtti virág-parterre 346 lépés hosszú, 176 lépés széles s hét kút, nyolcz váza, négy urna, s tizenkét aranyozott csoportozat volt rajta. A virág-parterre mögött egy 2100 lépés hosszú s 26 lépés széles csatorna következik, mely egy a kastélytól 2442 lépésre eső hármast márvány-vizeséssel záródik.

E század első évtizedében I. Miksa király a kertet nagyrészen angol parkká változtatta, csak a főszökőkutat, néhány márványszobrot és vázát kimélt meg. A rococo-stylű bájos pavilonok is fenmaradtak. Közel a kastélyhoz magányosan fekszik a sűrűségben a Magdolna-kápolna, Miksa Manó ermitage-ával, ki azt akkor építtette, mikor öreg korában istenfélő lett. Mesterséges romnak van építve.

A növényházak kevés látni valót nyujtnak. Érdekesebb a nagy tó partján fekvő Badenburg, Károly Alberttől építve. A főhelyiség benne egy fürdőszoba, melynek mellékszobája kilencz francia hölgy arczképét foglalta magában régebben, kikkel Károly Albert mind szoros viszonyban állott. Szemben a Badenburggal, a tó másik oldalán egyszerű, de csinos templom látható (Monopteros), melynek oszlopai visszatükröződnek a tó vizében, melyen számos hattyu és kék-fehérre festett esónak uszkal.

Regényesebb jelenetek sem hiányoznak, minők a vizesések, sem több kisebb pavillonok, mint az Amalienburg és Pagodenburg. Déle a kastélytól egy rövid sétány a királyi szarvasokba vezet, egy vadászlakkkal, melyben frissítőket is kapni. A parkban, melynek eredete a mult század első felére esik, özök, dávávadak és szarvasok tenyésztetnek.

Nymphenburg mindig kedvenc kiránduló-helye volt a kedélyes münchenieknek, és mióta gőz-tramway köti össze a várossal, még nagyobb látogatottságnak örvend, különösen szép vasár- és ünnepnapokon, és Magdolna napján, melyen az említett Magdolna-kápolna patrocíniumát ünnepli. E nap valódi nép-ünnepe a müncheniek-

nek s ilyenkor ezren meg ezren tódulnak a meghalt király születéshelyére.

A STARNBERGI TÓ ÉS BERG-KASTÉLY.

A bajor hegyvidék annyi regényes, idyllen bájos és természeti szépségekben gazdag panorámáját nyujtja a vándor elé az az út is, mely a kis Loisach patak mentén a hegyek felé vezet. Nem

BERG KASTÉLY A STARNBERGI TÓVAL.

A NYMPHENBURGI KIRÁLYI KASTÉLY.
1. A kastély bejárata. 2. A kastély a parkból tekintve.

csoda, hogy a természet iránt oly fogékony keblű király legkedvencebb tartózkodási helyéül választotta ki ezt a kis paradicsomot, melynek a Wurm- vagy Starnbergi tó képezi egyik legvonzóbb pontját. Mindenki előtt feledhetlen az a látvány, mely a tó fényes tükrét övező, várakkal és villákkal népesített erdős halmok képében tárul itt fel, míg a ködbevesző távolban a havasok kéklenek s mohos sziklák vad meredélyei fenséges harmoniával egészítik ki a háttér igéző pompáját.

Már századok előtt a bajor választófejedelmek itt tartották bergi és starnbergi kastélyaikban udvaraikat, utánozva Versailles minden pompáját, fényűzését; innen indultak ki a Buentoronak nevezett óriási aranyhajón tengeri vadászatra a vízbe üldözött szarvasok után, s a mint a hajószörny két nagy szökőkutban ontva vizét

II. LAJOS BAJOR KIRÁLY. (FIATALKORI ARCZKÉPE.)

szemei nyitva voltak, egyenesen a kormányzó felé tartott, letérdelt előtte és így szólt:

— Sire, kegyelmet kérek felségedétől!

A kormányzó annyira meg volt lepette, mintha maga is káprázat alatt állt volna és az első pillanatban nem tudta mit feleljen.

— Megkegyelmezhet neki bátran, — mondá az orvos mosolyogva. — Semmire se fog emlékezni!

— Megkegyelmezzek! — mondá a kormányzó oly grandezzaival, mintha csakugyan ő lett volna a minden spanyolok királya.

— És ha felséged, — folytató Carpena, — ezt a kegyelmet még méltóztatnék megtoldani az Izabella-rend keresztjével...

— Azt is neked adom!

Carpena ekkor úgy tett, mintha egy tárgyat venne át, a melyet a kormányzó nyujtott át neki, aztán a képzelt keresztet a zubbonyára tűzte, felkelt és hajlongva kiment a teremből.

Ezuttal valamennyi vendég, mintegy megigézve lement utána a palota kapujáig.

— El fogom őt kísérni! látni akarom, hogyan

ség előtt játszottak, szájszornál többször. E hó 18-án került ismét színpadra.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magy. tud. akadémia jun. 15-iki ülésén a harmadik (természettudományi és matematikai) osztály tartotta utolsó ülését a szűznapok előtt. Konkoly Miklós elnököt, miután az osztálynak jelenleg nincs elnöke, mert a nagydémű *Stoczek Józsefet*, kit az osztály újra elnököül választottak, egyszersmind az akadémia is másodelnököül választotta. Ő felsége a napokban hagyta helyben másodelnökké történt választását, s *Stoczek* éppen ezen az ülésben levélben tudatta, hogy az osztályelnökségről legmelegebb köszönete mellett lemond. Az osztály tehát új elnököt fog választani.

Az ülés tárgyát két szakszerű felolvasás tette. Dr. *Fodor József* a baktériumoknak a vérbe fecskendezésénél tett újabb kísérleteiről értesítette az akadémiát. Ez az orvosi tudomány egyik nevezetes kérdése most, s öröndeni lehet, hogy nálunk is oly komoly és alapos kísérletek kintadják a fertőző betegségek terjedésének feltételeit. A közérdekű előadás után *Jurányi Lajos* növénytanai dolgozatot mutatott be *Diets Sándortól*. Ez a *Typha* és *Sparganium* virágáról és terméséről fejlődéséről szól. Ezeket eddigéig nem igen tette tüzetes tanulmány tárgyává a botanika.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Nagy-Várad új püspöke, *Ipolyi Arnold*, ki az utóbbi heteket egy német vizsgyógyintézetben töltötte, egészségében megerősödve, már Nagy-Váradra érkezett, hol e hó 27-ikén, Szent-László napján lesz ünnepélyes beiktatása.

Tanári jubileum. Rozsnyó város evang. főgymnasiumában e hó 15-ikén ülték meg *Kramarsik Károly* tanár felszázados jubileumát. 1835 május hava óta működik Rozsnyón, hová mint helyettesítő tanárt hívták meg, s 1836-ban választották rendes tanárrá. Most 73 éves s köziszteletben él, melyet mint tanár, jó hazafi és derék polgár sokszorosan vívott ki magának.

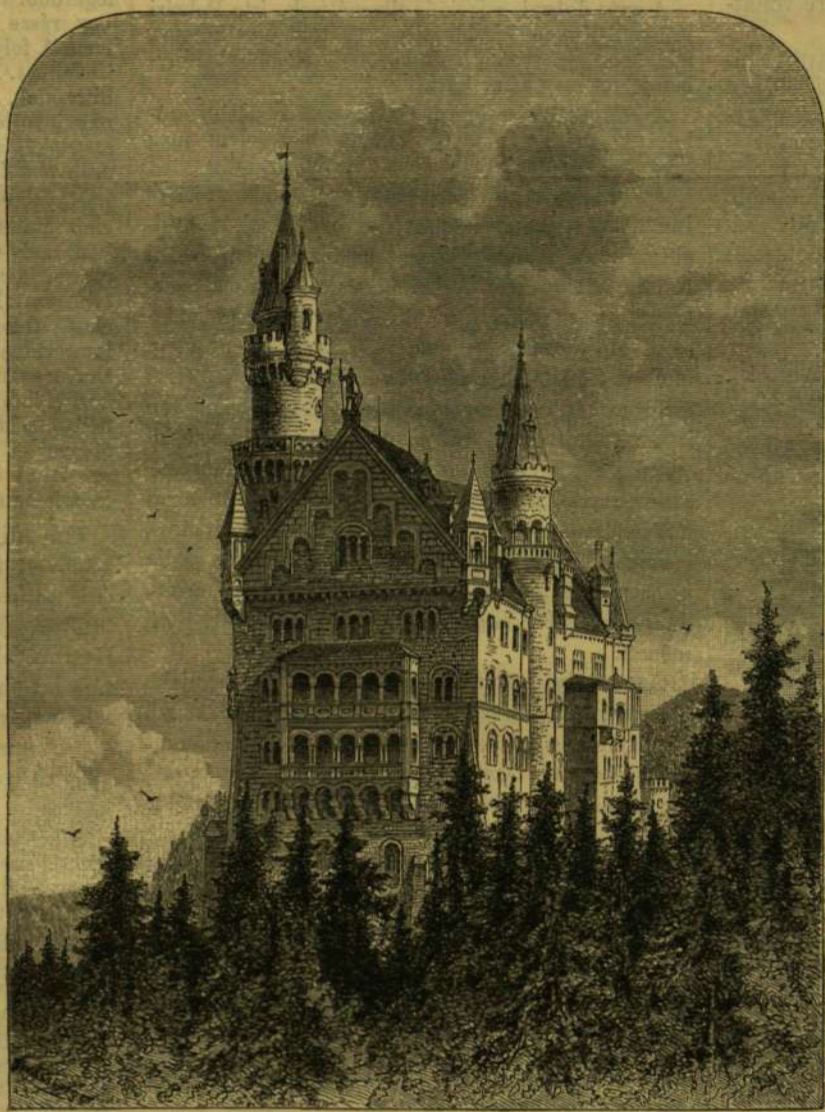
Már 1838-ban felszólalt éles tollal a «Jelenkor»-ban a pánszláviszm ellen, mely akkor Lőcsén ütögette föl fejét, s ő nevezte először az igazgatókat pánszlávoknak. A rozsnyói kerületi evang. gyülekezet főjegyzője is volt, a rozsnyói főgymnasiumnak tíz évig igazgatója. Ma is buzgón működik a tanteremben. Az ünnepélyre a vidékről nagy számmal jelentek meg; ott volt *Czékus püspök* is, a megye és város hatóságai, a tiszai evang. egyházkerület küldöttsége, tanárok, régi tanítványok stb. *Schlosser Albert* főgymnáziumi felügyelő mondta az első beszédet, s átadta az értékes emléktárgyakat, arczképet, albumot, ösztöndíj alapítványt. Majd *Hajosi Sándor* igazgató üdvözölte; a régi tanítványok nevében pedig *Lükő Géza* országgyűlési képviselő; aztán jelenlegi tanítványai, az egyházkerület, a gömöri esperesség, Rozsnyóvárosa stb. köszöntöttek. Távíratilag és levélben is számos üdvözlés érkezett. Délben lakoma volt a kaszinóban, este táncmulatság a városban. A tanítványok fátylasmenetben is tisztelegtek az őz tanárnál.

MI UJSÁG?

A «Vasárnapi Ujság» azon t. olvasóit, kiknek előfizetése e hó végével lejár, az előfizetés mielőbbi megújítására kérjük föl, nehogy a lap küldésében fennakadás vagy zavar álljon be. Mai számunkhoz postai utalvány is van mellékelve, az előfizetés könnyebb teljesítése végett.

A bajor király-tragédia. A szerencsétlen II. Lajos bajor király tetemét Bergből Münchenbe vitték, s temetése e hó 19-ikén, szombaton délben megy végbe. A temetésen jelen lesz *Rudolf* trónörökös is. A német trónörökös szintén várják. A holttestet a Szt.-Mihály templom sírboltjában helyezik el, hová legutóbb Lajos király nagybátyját, Adalbert herceget temették el.

II. Lajos király katasztrófa Bajorországban nemcsak a kedélyeket rázza föl, hanem a politikai hangulatot is. A trón Lajos király után üresen marad. Öcsöce, *Otto* herceg, a ki a trónon utódja volna, évek óta elmebeteg, s csak névleges király lesz. A szerencsétlen ember oly nagyfokú féltékenységgel van, hogy a ruhát sem tűri magán. Fontolgatják tehát az eszernét, hogy nem volna-e jobb Bajorországra nézve, ha az ideiglenes jellegű és uralkodás tekintetében korlátozott regensséggel helyett a trónt betölténék, s *Luitpold* herceg királyvá kiáltatnék. Azonban a legutóbbi napok annyira meglepő és rendkívüli eseményt hoztak Bajorországra, hogy azt még újabb váratlan eseménnyel tetőzni ezuttal nem hajlandók, annál is inkább, mert *Lajos* király gyszos vége a rokonszenvet és sajnálkozást oly mérvben fordította a boldogtalan fejedelem felé, hogy tanácsosnak látszik nem adni táplálékot a gyanunak, mintha az ő letétele nem annyira közgy, mint inkább személyes érdekekből történt volna. Akadnak elegenden, a kik hitelt adnak annak a proklamációnak, melyet II. Lajos király nevében terjesztettek, s melyben a bajorokat hűségre inti, a minisztereket hazárulónak mondja, s népet ellenállásra szólítja föl a regensség ellen. E proklamáció alá a detronizációs napja, jun. 9-ike van jegyezve. A király meglepő halála

NEUSCHWANSTEIN, A BAJOR KIRÁLY LEGÚJABBAN ÉPÜLT KASTÉLYA.

rendkívül fokozta, jobban mondva visszatértette az iránta való rokonszenvet, mely az utóbbi években meglehetősen eltűnt, s az adósságok okozta botrányok egészen el is mosták. A *bonczolásnál* jelen volt tekintélyes orvosok egyhangulag konstátálták, hogy a király agyvelőjében föltaláltak mindazokat a tüneteket, melyek az elmebetegséggel együtt járnak. A király orvosa, dr. *Schleiss* is aláírta e véleményt. *Schleiss* a katasztrófa óta a bécsi lapok hasábjain mindig úgy volt feltüntetve, mint a ki a leghatározottabban küzd az ellen, mintha a király elmebeteg lett volna; csakis különböznek és szeszélyesnek vallotta. Legújában azonban azt jelentik Münchenből, hogy *Schleiss*-ről a bécsi lapok csak szenzációs híreket terjesztettek. — A *bergi kastély* parkjában történt tragédiát is szabadon színezi ki a fantázia, mely egész részleteket tud elbeszélni a király haláláról. Annak pedig senki sem volt tanuja. De van éle annak a vádnak, hogy a szerencsétlen királyt mért kellett a detronizálás után elvinni Hohenschwangauból, hol legjobban szeretett lakni, mért fosztották meg legkedveltebb helyétől, mért ingerelték lelkiületét azzal is, hogy rögtön Bergbe szállították, érezetve vele, hogy immár rendelkeznek róla. A mellé adott *Gud-den* orvost a király gyóltása az első pillanattól kezdve. Az örültnek nyilvánított király a bergi kastélyban semmi esetre se volt oly felügyelet alatt, minőt egy örült biztossága megkíván. E hó 12-ikén

érkeztek meg a királyllyal Bergbe és másnap már a kastélytól távol, a staremberg tó parján a király egyedül sétált orvosával, minden felügyelet nélkül. Mi történt? Öngyilkosságra tökélt-e el magát a király, s abban orvosa meg akarta akadályozni; vagy el akart-e szökni? Borzasztó harcot vívott az orvossal. A tó szélén a gyepek, a vízben az iszap a küzdelem nyomait világosan feltüntetik. Az orvost négy lábnyi mélységben találták, melybe egy felnőt ember bele nem fullhat. Minden azt mutatja, hogy az orvos halt meg először. A király kezei végzetesebbek voltak rá nézve a hullámoknál. A fojtogatás nyomai meglehetősen testén. A király néhány lépéssel jobbra merült el. Ki tudhatná, mi történt. Lajos király jó uszó volt, s a tó nem oly mély. Mind a két holttestet Münchenbe vitték. *Gud-den* orvost már e hó 16-ikán eltemették. Koporsóját *Rothmund* professzor tartott beszédet s azt mondta: «Ugy halt meg, mint igazi orvos, a csatatéren, a királyért és hazáért.»

Magyar festők és a bajor király. A boldogtalan Lajos bajor király egyik legkedveltebb festője volt *Benczur Gyula*, ki a királynak több képet készített. Kiváló elismerésben részesítette *Liezenmayer Sándor* és *Wagner Sándor* is, kik a müncheni festészeti akademián is tanárok lettek. *Benczur* sok festmény van a király által oly pazar fényvel épített kastélyokban. Lajos királynak a festőkkel szemben is meg volt fejedelmi szeszélye. A tárgyat rendesen maga adta meg, s kikötötte, hogy a festményeket senkinek sem szabad látni.

Natalia szerb királyné Szliácsra utaztában e hó 14-én délben Budapestre érkezett *Sándor* trónörökösrel együtt. A királyné szigori inkognitóban, *Takova* grófnő név alatt utazik, s így hivatalos fogadtatás nem is volt.

A királyné budapesti időzése az «Angol királyné» fogadtatásban vett szál-Asst s megérkezése után azonnal fölhasználta ismeretlenségét, hosszú sétát tett a városligetben, mely az ünnep másodnapján igen tarka látványt nyújtott; elvitte a kis trónörökösöt az állatkertbe, hol a sioux indiánokat is megtekintették; aztán csolnakáztak a liget taván. Az estét a királyné az operaszínházban töltötte. Másnap is folytatta a királyné a város megtekintését, hosszabb sétákat tévén az utcán. Bevásárlásokat is tett egy pár kereskedésben. Napközben fogadta gr. *Hunyady László*-t, a ki a szerb királyi család rokona, gr. *Zichy Jenő*, gr. *Zichy Nándorné*. *Sándor* trónörökös délelőtt *Steics* szerb főkonzul és *Dobics* udvari orvos kíséretében a Svábhegyre rándult bércocsin s a fogas-kerekű vasúton jött vissza. Délután két órakor dejeneur volt, melyre gr. *Zichy Jenő*, *Ivanka Imre*, *Steics Péter* főkonzul, *Kuranda Emil* az «*Adria*» tengeri hajózási társulat igazgatója és gróf *Hunyady László* voltak hivatalosak. Délután fél óra tájban a királyné *Zichy Livia* grófné, gr. *Zichy Jenő* és gr. *Hunyady* kíséretében a *Margitsziget* látogatta meg, hol egy ugynevezett amerikai gyorsfényképezőnél hat példányban levetette magát. A királyné hét óra tájban tért vissza a szigetről, ezután az operaházba hajtatott. A királyné e hó 16-ikán délelőtt gyalogsztát tett. Kiment az *Andrássy*-útra, a hol egy könyvkereskedés-

ben díszműveket vásárolt, az iparművészeti vállalatban is megrendeléseket tett. Majd a műcsarnokba tért be, hol azonban csak a belső berendezést tekintette meg, mert *Munkácsy* festményét elszállították. Délután a kerepesi úti temetőt látogatta meg, s a városligeten keresztül tért szállására, este pedig ismét az operaszínházba ment. A beállott hűvös idő következtében a királyné meghosszabbította budapesti időzését és csak hétfőn akar Szliácsra indulni. Hír szerint *Tátra-Füred*et is meglátogatta.

E hó 17-ikén a királyné az *Andrássy*-úti állami tanítóképző intézetben és az ezzel kapcsolatos hat osztályu polgári leányiskolában tett látogatást. A képzőintézetben éppen a francia nyelvből folytak a vizsgálatok. Az igazgató, *Zirzen Janka* üdvözölte a királynét, ki aztán a termek, az egyes osztályokat sorba nézte. Az ebédlő teremben az asztalon talált a királyné a növényeké vajas kenyereit. «Szegény kicsinyek — szögt, — most én miattam nem is reggeliztek. » Azonnal felkérte a kíséretében levő gr. *Zichy Jenőt*, hogy kárprótlásul czukorkákról gondoskodjék. A királyné nyájasan bucsuzott el, kezét fogotta a tanítónővel s a legnagyobb meglepődésnek adott kifejezést. Délután a *Tököllyannun* intézet igazgatóját, *Popovich Istvánt* fogadta, részletes fölvilágosítást kérvén az intézet szervezeteről, miután *Belgrádban* ő is akar hasonló alapítani saját pénztárából. Az igazgatónak nagy melegséggel mondta el, hogy *Budapest*

ten mennyire jól találja magát, s hogy mennyire meglepte őt a sok közintézet, melyeket a magyarok hazafias adakozásából teremtettek. A királyné ez estét is az operaszínházban töltötte. *Sándor* trónörökösnek a muzeumot, a látinvalókat mutatták meg az alatt. *Grill* könyvkereskedésében könyveket is vett.

Budavára visszafoglalásának 200-ik évfordu 6-ünnepélyére a rendező bizottság a napokban küldte szét a meghívókat a programmal együtt. *Augusztus 15-én* nyílik meg a történelmi kiállítás a városligetben, az országos kiállítás volt műcsarnokában. *Szeptember 1-én* d. e. 10 órakor a főváros és a magyar történelmi társulat együttes díszülése az akadémia termében. A díszülés a főváros által készített emlékdíj monográfia és a főváros által készített emlékdíj érem bemutatásával. *Szeptember 2-án* délelőtt 9 órakor a budavári helyőrségi templomban fényes isteni tisztelet tartatik (a hercegprímás, vagy *Ipolyi Arnold* nagyváradi püspök által) egyházi beszéddel. Ezután következik a városbíró által elhelyezett emléktáblának ünnepélyes leleplezése, a polgármesternek megnyitó és a megjelenteket üdvözölő, továbbá *Havas Sándor* fővárosi bizottsági tagnak emlékbeszédével. Délután 5 órakor díszbe. *Szeptember 5-én* vagy *8-án* nép-

senyt rendezett az «Egyetértés» budapesti dalárda; dr. *Kardos Albert* pedig felolvasást tartott *Kisfaludy S. szerelméről*. Pünkösöd másodnapján ment végbe *Budaörsön* *Kisfaludy* lakóházánál a kegyeletes ünnepély. A «*Kisfaludy*» gőzös vitte oda *Füred*ről a közönséget. *Budaörsön* össze volt gyűlve az egész környékbeli lakosság. *Fehérbe* öltözött leánykák sorfala közt szállottak ki a hajóról és mentek a «*Hab-leány*» fogadóba, hol *Szentmiklósy Gyula* tapolezai szolgabíró a megye nevében, *Fackh Gerő* pedig a birtokosság nevében üdvözölte a kirándulókat. Ezek részéről *Fenyvessy Ferenc* képviselő köszönte meg a szives fogadtatást. Hosszú sorokban, tekervényes hegyi utakon mentek *Kisfaludy Sándor* egykori lakóházához. Az «Egyetértés» dalárda ünnepi dalt énekelt, ezután *Fenyvessy Ferenc* mondott határos beszédet, üdvözölve a *Petőfi-* és *Kisfaludy-társaságok* képviselőit. *Pados János* dr. és *Szilágy János* tartott még alkalmi beszédeket. A díszes emlékkövet *Ziegler Viktor* tervezte, *Seenger Gyula* készítette el, *Kastens Vilmos* építész pedig befalazta. *Mészáros István* «*Kisfaludy Sándor emlékezete*» című költeményét szavalta el. Az írói kör nevében *Dolinay Gyula* babérkoszorút helyezett az emlékkőre. *Degré*

Az országos dalünnep augusztus 12-én kezdődik Pécsen, s négy napig tart. Aug. 15-ikén, mely vasárnapra esik, nagy népeledőadást is tartanak. A dalünnepre 20 egylet jelentkezett, mintegy 800 taggal.

Az állatkertben a fácskánház padlásán nem sokára postagalamb-állomást szerveznek s a galambokkal vasárnap délutánonként a látogatók közönség mulat. tatására levelezési próbákat tesznek.

Rosner Henrik, az ismert műtő, ki kés és fájdalom nélkül sikerrel távolít el tyúkszemeket, fagy- és vérdaganatokat, szemölcsöket úgy mint benőtt körömet, *Budapest*en a *Harisch-bazárnak* a városház térre nyíló részében (főlepcső 1. emelet 27. sz. a.) rendezte be új műtermét.

HALÁLOZÁSOK.

Grecksák József, a magyar szabadságharc egyik derék hajnoka, ki Amerikában élt, m. hó 28-ikán

HOHENSCHWANGAU, A BAJOR KIRÁLY KASTÉLYA ÉS UTÓBBI TARTÓZKODÁSI HELYE.

ünnep a budai vérmezőn. *Szeptember 1—8-ik* napjai közt díszelőadások a színházban. *Október 31-én* déli 12 órakor a történelmi kiállítás bezárása. Az ünnepélyekre meghívattak: a felséges uralkodópár, a trónörökös és neje, a főhercegek; a bel- és külföldi nevezetes családok, kiknek ősei a diadalmos ostromló sereg sorában részt vettek; *Bécs*, *München*, *Berlin*, *Stockholm* városok képviselői; a *Budapest*en székelő konzulok; a tudományos testületek intézetek képviselői; a hazai törvényhatóságok. — A hazai közlekedési vállalatoktól nyert hivatalos értesítések szerint a történelmi kiállítás alatt 1886. évi augusztus—október havakban mérsékelt áru utazási jegyek fognak kiadni és kéjvonatok is rendeztetni.

A *Budaörsi Kisfaludy-ünnep* iránt a közönség élénk érdeklődést tanúsított. Az ünnepek alatt a fővárosból is sokan utaztak el *Balaton-Füredre*, hol az ünnep első napját töltötték s megkoszorúzták *Kisfaludy Sándornak* ott levő mellszobrát, melynél *Fenyvessy Ferenc* országgyűlési képviselő mondott beszédet. *B.-Füred* e napon nagyon élénk volt.

A pünkösdi ünnepeket megelőző estén hangver-

Alajos a *Kisfaludy-társaság*, *Balázs Sándor* pedig a *Petőfi-társaság* nevében mondott beszédeket. A program szerint ezután a kirándulóknak *Siófokra* kellett volna indulniuk. A kirándulók egyrészt már átszállították a *Kisfaludy* gőzösré, midőn szélvész kerekedett. A dereglye neki ütődött egy csolnaknak, melyben többen ültek s nem sok hiányzott, hogy fel nem fordult a csolnak. Egyszer csak elragadta a dereglyét a szél a benne ülő tisztozókkal és evezőkkel és vitte *Boglár* felé. A kirándulók másik része a kompnál várta a dereglyét, de az nagy ijedelmükre eltűnt. Most a «*Kisfaludy*» gőzös indult a dereglye felkeresésére, mire már be is eseteledt. Nagy ügyel-bajjal csak későn este tudták a dereglyét elfogni. A vendégek aztán lemondtak az utról a «*Kisfaludy*» horgonyt vetett és csak másnap d. u. 3 órakor szállította át a vendégeket *Siófokra*.

Az *Esterházy* képtárt most már a külföldön is meg fogják ismerni. A közoktatásügyi miniszter ugyanis engedélyt adott a *Braun A.* és társa francia cégnek, hogy a képtár festményeit olajnyomatokban és más módon sokszorosíthatja.

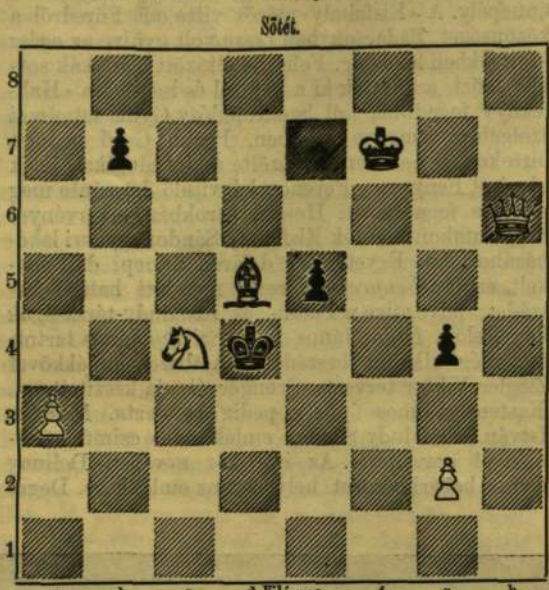
meghalt *New-Yorkban*, 76 éves korában. Az «*Amerikai Nemzetőr*» meleg hangu nekrológban emlékezik meg az elhunytól. *Grecksák Aban-Jsantón* született, s a szabadságharc kitérősekor altiszt volt az osztrák hadseregben. A honvédségbe lépett s egyike volt az elsőnek, a kik az új katonákat betanították. A szabadságharcot végig küzdve *Kossuth* Intutaháza ment, majd meg *Amerikába*, *Kossuth* emlékirataiban mint a «*hú Jóska*»-ról emlékszik meg róla. Később, elválva *Kossuth*tól, *Ausztráliába* ment *Grecksák*, s az aranymezőknön mint aranyos nagy vagyonra tett szert; a szerencsétlen vállalatok idővel elnyelték a vagyon, s *New-Yorkban* a *Wallach* készérszészegnél aranyvasztó lett. 1867-ben az általános amnesztiakor hazajött ő is s a *Vidaacs-gépgyárban* nyert alkalmazást. De itthon sehogy sem tetszett neki, nem tudott megbékülni a viszonyokkal, s visszament *New-Yorkba* *Wallach*ékhoz. Az utóbbi években sokat betegeskedett, s egészen elvonultan élt. Csáládja, rokonai nincsenek; vagyona nagy részét jótékony czélokra hagyta. Temetése május 30-án volt a *New-Yorkban* élő magyarok általános részvételével.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: *Podha-*

JECZY SÁNDOR, dettai kir. járásbírósi albiró, Verseczen. — KOVÁCS FERENCZ, a váci felsőjárás szolgabírója, 46 éves, Budapest. — PERÉNYI HENRIK, a primási urodalom intézője, Pusztai-Marótól. — MÜLLER GYÖRGY, Arad város törvényhatósági bizottságának tagja, 66 éves. — GREKA JÓZSEF pécsyvári megyei aldoszár f. hó 9-én meghalt életének 27-ik évében. — AMBRUS LAJOS esztergonyi tanító, a pécsi főreáliskola volt tanára. — FEKETE JÁNOS, Kecskemét város törvényhatósági bizottságának tagja, a függetlenségi párt tevékeny híve, 47 éves. — DOMINOVICH ZSIGMOND urodalmi tiszt és megyebizottsági tag, 35 éves, Csóóron. — PETROVICS MIHÁLY közös hadsergebeli nyug. őrnagy, 54 éves, Temesvárt. — SCHNELLER VILMOS nyug. százados, 78 éves, Pozsonyban. — AMBRÓZY GÁBOR, Ambrózy Antal mérnök fia, Nagy-Mihályban. — BUDA PÉTER ALADÁR szigorló orvos, Nógrád megye főorvosának fia, 25 éves, Losonc. — TIBAR KÁROLY, nyug. kir. telekkönyvi hivatalnok, 69 éves, Győrött. — HOLLÓSY ANTAL, temesmegyei tekintélyes birtokos, 68 éves, Gertenyesen. — GYÁRFÁS DOMOKOS szül. Kemény Polixena báróné, 65 éves, Segesvárt, köztisztviselő és játékosnő, kinek koporsójánál és a kereszturi temetőben Szász Domokos erdélyi ref. püspök tartott megható beszédet. — ÖZV. BESZÉDTS FERENCZ szül. O'Egan Róza 76 éves, Kassán. — SOMOGYI CS. KAROLINA, Somogyi Károly apátkanonok névére, 72 éves, Esztergomban. — PORCZY JÁNOS szül. Perger Rozália, dohánnyivatalnok tiszt özvegye, 77 éves, Ungvárt. — ÁGOSTON FERENCZ szül. Purman Otília, 25 éves, Feketehegyen. — GENOSY ISTVÁNNÉ, szül. Kraener Frida, 38 éves, Brassóban. — DÍOSZEGHY MENYHÉRT szül. Kallós Klára, 82 éves, Dengelegen. — DEUTSCH JÓZSEFNÉ szül. Veisz Izabella, 27 éves, Ó-Barokon. — LEDERER KÁLMÁNNÉ, szül. Schwarz Mimi, budapesti kereskedő neje, 46 éves. — BÖRÖS ETEKA, Bőjtös Árpád gazdatiszt 14 éves leánya, Károlyszón. — NAGY BÉLÁNÉ született Dersy Lilla, földai álami polgári iskolai tanító neje, 29 éves Korában. — FRANTZ LAJOSNÉ szül. Mátyás Irma, 37 éves, Egerben. — ZILAHINÉ szül. Schacherl Julia, 72 éves, Molnáriban. — BODNÁRNÉ szül. Bergmann Sarolta, törvényszéki bíróné neje, Kassán. — ÖZV. BOBOVETZ ISTVÁNNÉ szül. Kostyelik Anna, 63 éves, Székesfehérvárott. — BUTHY PAULA, Buthy Lajosnak, a Borsod-megyei Lapok szerkesztőjének leánya, Miskolcon. — IMÉNYI MARIKA, 22 éves, Zomborban. — HAAS JÓNÁS szül. Steiner Netti, 60 éves, Aradon. — HRABOVSKY FRIGYESNÉ szül. Vaymár Irma, honvédőrnagy neje, 34 éves, Meránban. — VARGA FERENCZ szül. Fodor Irma, kaposvári főgymnasiumi tanár neje, 26 éves Korában. — RIZOSKA JÁNOSNÉ, szül. Láng Erzsébet, 33 éves, Kálcsán. — HARSÁNYI KATINKA, Harsányi Menyhért kisvárdai ügyvéd 12 éves leánya.

SAKKJATEK.

1388. szamu feladvány. Mazel E.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

1389. szamu feladvány. Exner K.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1382. sz. feladvány megfejtése.

Table with columns for puzzle numbers and solutions. Solutions include moves like 1. Vh1-g1, 2. Vg1-f2, 3. He7-c6, 4. Vf2-f8.

SZERKESZTŐI MODANIVALÓ.

Epigon. Egyik szavával a ballada hőse azt mondja hogy ő is van olyan család, mint a Sz. bíró lánya, másikkal meg azt, hogy nem szívelte annak búska családját, de a lány csábította. A lány apja, mikor összecsap a legénytel, nem tudja-e azt, a mit az András anyja tud? — Ilyen kis ellentmondások fellétnnek a balladában, a hol mindennek a helyén kell lenni s kövek között szilárdul kell állani. Különb is, a történet alapja, az atya életének az oka, bizony nem szép s az ügyet kerülni jobb.

K. S. Dalok I.—III. kevésbé sikerültek. Dalok levén, világosabbaknak, átlatzóbbaknak, könnyebbeknek kellene lenniük.

B. B. Ilyen történelmi nevet a nevéket magyarosított választanak ugyan, de poétikát ne adjanak tragikus balladák hősnök oly nevet, melyet egy történelmi tragikus hős viselt, — mert ez zavarba hozza az olvasót. Különb a ballada azonkívül is nagyon gyenge compositió.

Üdülés: ez is csak olyan, mint a minapi vallomás. Elfelejtve. Csinos; közlendők közé soroztuk. A másikat rendelkezésére bocsátjuk.

Nyári este. Cseng, peng — de nem mond semmit. Tisztelet a nőnek. Első s utolsó verszaka szép. Kár, hogy a közbesők meg sem közelítik. Homály, dagály, erőteltetés, néhol szinte érthetlenség loberg rajtok. Pl. (hogy csak egy s másra mutassunk) a 3. versszak 3. és 7. sora; a 4. versszakban: egy család, kik... Az 5. versszak 2. sora, 5. 6. sorai stb. Szóval az egész ezt jár kellene írni — hogy a kezdet és vég összhangja legyen benne.

Forrás mellett. Hogy szívből forrott: elhiessük, érzik rajta. De a versirás elemi törvényeinek jobban meg kellene felelnie. Ilyen törvény mindenk előtt a ritmus; aztán a rímet egyenlő mérete: jambus nem lehet rim trochaeusum vagy spondeusum — itt pedig minden második rim ebben a bajban szenved. S végre: a befejezésben a hit, remény és szeretet odaeozsokolása (ha csak a fordított sor: A szeretet, remény s a hit — nem teszi újja a gondolatot) nagyon lehíti a meletget, a mit az előzmények netalán támasztottak az olvasó szívében!

Nem közhírhöz. Kísérletek I. II. — Első kérelem! — Életem csillaga. — Tavasszal. Szerelmem szárnyán. Zavarban. Nem messze. Reg.

HETI NAPTÁR. Junius hó.

Table with columns for days of the week and religious observances in Catholic, Greek-Orthodox, and Israelite religions.

Holdváltásai: Utolsó negyed 24-én, 5 óra 51 pk. d. u.

A Franklin-Társulat könyvkiadó hivatala ingyen és bérmentesen küldi a kiadásában megjelent könyvek teljes jegyzékét mindazoknak, kik hozzá e végett fordulnak.

Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

TARTALOM. Szöveg: Az öngyilkos bajor király. — Az Alföldön (Költemény). Pásztorlók. — Néhány lap Bajorország történetéből. — München. — Sándor Mátyás. Verne Gyula regénye. — Egyveleg. — Sándor Mátyás. Burgi kastély. A meghalt király születéshele. — A nympheburgi tó és bergi-kastély. — Hohenschwangau és Neuschwanstein. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyetek. — Egyház és iskola. — Mi újsg? — Halálhírek. — Sakkjáték. — Szerkesztői modanivaló. — Hetinaptár.

Képek: II. Lajos bajor király. — A bajor király életéből: Ammerland a starnbergi tó mellett. — A star bergi tó, királyiudak nyaralóhelyéről, Feldafingból nézve. — München képek. — Sándor Mátyás. (Két képpel). — II. Lajos bajor király. (Fiatalkori arcképe). — Starnberg. Berg kastély és a starn-

bergi tó. — A nympheburgi királyi kastély. I. A kastély bejárata. 2. A kastély a parkból tekintve. — Dr. Gudden. A király áldozatul esett orvosa. — Neuschwanstein, a bajor király legújabb épült kastélya. — Hohenschwangau, a bajor királyi kastélya és utóbbi tartózkodási helye. — II. Lajos király sajátkezű név. alkírása.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Tiszta selyem kelmék, 80 kr. méterje, valamint a fru egyszé fzt 6.10 (színes, csikós és kockás alappal) szállít egyes rti tányér és egyszé végben vámmentesen a házhoz Henneberg G. (cs. és k. udv. szállító) selyemgyári raktára, Zürichben, Minták postafordulattal. Levélül 10 kr.

Köszvényeseknek.

Kwizda Ferencz János, cs. k. udvari szállító és kerületi gyógyszerész urnak, Korneuburgban. Örömrre szolgál nehány csattanós sikert tudomására hozni, melyeket az ön köszvényfolyadékával, részben én részben családomban tagjaink értünk el. Több mint egy év óta heves csuklóköszvényben szenvedtem, mely gyakran igen nagy fájdalmat okozott, úgy hogy alig bírtam leülni, s ha ültem, nem bírtam felkelni. Különböző szerek használata daczára e bajtól nem tudtam megszabadulni, míg most, az ön kitűnő készítményéből alig egy fél palaczkál elhasznámlva, ismét teljesen helyre vagyok állítva és hivatásomnak, mint előbb, akadálytalanul megfelelhetek. Ném is, ki több évig hevesen felléppő csúszós bántalomban szenvedett, a köszvényfolyadék rendszeres használata folytán, ismét egészséges lett. Miatán anyám is az ön köszvényfolyadékának használata által köszvényes bajától megszabadult kitűnő készítményének biztos hatásán már nem kételkedhetem, s azt minden, hasonló bajban szenvedőnek a legmelegebben ajánlhatom. Bécs, 1880 szept. 15.

Tisztelendő Steinhauser Bálint vendéglős Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár: a Korneuburgi kerületi gyógyszerár.

Szives figyelembe vételül.

E készítmény vételénél kérjük a t. közönséget mindig Kwizda köszvényfolyadékát kérni, és arra ügyelni, hogy épügy minden palacok, valamint a boríték is, a mellékelt védjegyvel legyen ellátva.

Köszönetnyilvánítás. Nőmnek súlyos és hosszas betegsége alatt beállott elgyengülése és verszegényesége gyógyításában Krieger György budapesti gyógyszerész urnak tokaji-china-vashora kitűnő hatásának mutatkozván elengedhetetlen kötelességemnek tartom, hálás köszönetem nyilvánítani és egyuttal a szerető emberiség javára szolgáló találmányát a legtisztább lélekkel ajánlani. Ráth Ferencz országgyűlési képviselő Pozsony. Ezen készítmény kiváló gyógyerejét belügym. engedélyvel lett ellátva, mindazonáltal nagy elterjedtségénél fogva számtalan — többnyire igen silány — utántallat készíttetik, minél fogva kérem csak az oly ügy előadását, melyen névalírásom olvasható. Főraktár, Budapest, Külvintér 'Magyar-Korona' gyógyszerár. Egy üveg ára 3 frt, kis üveg 1 frt 60 kr, postán küldve 20 krrel több. Krieger György gyógyszerész.

A népfölkelés és az életbiztosítás.

Az 'Assicurazioni Generali' igazgatósága arról értesít bennünket, hogy az állami jóváhagyás fentartásával elhatároza, hogy az életbiztosítási ágbán, a biztosítottak érdekében több rendbeli újítást fog a kötvényföltételek közé fölvenni, különösen a legmesszebb menő engedelmeket teendő a népfölkelésre kötelezték érdekében. Ugyanis a kötvény, ha a biztosítás már legalább egy év óta érvényben volt, a népfölkelésre kötelezett biztosított irányában jogérvényét minden pótdíjzítés nélkül az esetre is megtartja, ha az illető tényleges hadi szolgálatra fog behivatni és pedig 15,000 frt erejéig terjedő biztosítással a teljes összegre és az egy és ugyanazon egyén életére szóló nagyobb biztosítással 15,000 frt. Ezen kedvezményben a társaságnál már biztosítottak is részesülnek, a mennyiben azoknak megengedték, hogy mostani kötvényeiket kicserélhessék az újabb feltételeknek megfelelőleg kiállított kötvényekkel. — Örömmel üdvözöljük ezen újítást, mely oly hatályos módon tesz eleget a mai kor kívánalmainak. A nagy iparos és közgazdasági intézmények mérvadó képviselőinek kétségtelenül nem csak üzleti feladatuk, hanem egyszerűsmdn kötelességük is, hogy lehetőleg számoljanak a napi kérdésekre. A népfölkelési törvény az életbiztosítási intézményt ly kötelességgé vált feladatát állítja szembe, melynek szabadelvi megoldására első sorban is a nagy és hatalmas beföldi biztosító társaságok köteleztek. — Hogy az 'Assicurazioni Generali' tudatában az általa elfoglalt előkelő állásnak, ezen az egész képességre nézve kiválóan fontos ügyben is első vala, mely megtette az elhatározó lépést, teljes elismerést érdemel.

Egy hatszor hasabzott petit sor, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 15 kr.; többszöri ígatásnál 10 kr. Bélyegű külön minden ígatás után 80 kr.

Japáni arezbőr tisztító papír.

Legjobb védszer az aroz izzadsága ellen

1 csomag ára 70 kr. Bérmentve postán küldve 85 kr.

KANITZ C. raktára Bpest, 12. Dorottya-12. sz.

Advertisement for RADAIN FÜRDŐ savanyúvíz-forrás, Radain savanyúvíz, and Radain gyógyvíz. Includes text about the benefits of the water and contact information for the pharmacy.

Advertisement for LIPPMANN & KARLSBADI PEZSCOPORA. Includes text about the product's benefits and contact information for the pharmacy.

Advertisement for Felülmulhatlan hashajtó szer. Includes text about the product's effectiveness and contact information for the pharmacy.

Advertisement for Kélemes, olcsó, kényelmes. Egészséges! tehát áditól. Includes text about the product's benefits and contact information for the pharmacy.

Advertisement for TÖRÖK JOZSEF ny gyógyszerártára, Budapest. Includes text about the pharmacy's services and contact information.

HIRDETÉSEK.

Advertisement for PARETÉ DU TELNY LE LAIT ANTEPHELIQUE. Includes text about the product's benefits and contact information for the pharmacy.

Advertisement for Gőzmalom. Includes text about the product's benefits and contact information for the pharmacy.

Advertisement for Dr. Szaniszló Albert. Includes text about the doctor's services and contact information.

Advertisement for Dr. Lengiel F. nyir-balzsama. Includes text about the product's benefits and contact information for the pharmacy.

Advertisement for RUGANYS SÉRVKÖTŐK. Includes text about the product's benefits and contact information for the pharmacy.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfog BÉCSBEN: Dukes M. Biemergasse 12, Schalk Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stabenbastei

Advertisement for Amerikai padló and Parket. Includes text about the product's benefits and contact information for the pharmacy.

Advertisement for BUDAPESTI SZEMLÉ. Includes text about the event and contact information for the pharmacy.

Advertisement for Horvát István naplója. Includes text about the publication and contact information for the pharmacy.

Advertisement for Kéltés tervedés. Includes text about the product's benefits and contact information for the pharmacy.

Advertisement for A latin nyelv kérdése. Includes text about the publication and contact information for the pharmacy.

Advertisement for A BUDAPESTI SZEMLÉ megjelen évenként tizenköttszer 12 lnyvi tartalommal. Includes text about the event and contact information for the pharmacy.

Advertisement for A MOHAI AGNES FORRÁS. Includes text about the product's benefits and contact information for the pharmacy.

Advertisement for SAVANYUVIZE. Includes text about the product's benefits and contact information for the pharmacy.

